

Uitvoeringsagenda Toekomstbestendig bestuur

2024-2027

Provincie Noord-Brabant

Inhoud

Voorwoord	3	4. Uitvoeringslijn rechtmatig bestuur	27
Samenvatting	4	4.1 Inleiding	28
1. Ambities, ontwikkelingen en kaders	6	4.2 Ambitie en aanpak voor de vier toezichtgebieden	29
1.1 Vier pijlers van toekomstbestendig bestuur	7	4.3 Activiteiten per toezichtgebied	32
1.2 Kaders wet- en regelgeving	9	4.4 Prestaties en outputindicatoren	41
1.3 Samen maken we Brabant!	9	5. Uitvoeringslijn veilig en weerbaar bestuur	42
1.4 Relatie met overige provinciale uitvoeringsagenda's	10	5.1 Inleiding	43
1.5 Bijdrage aan Brede Welvaart en Gezondheid	11	5.2 Ambitie	43
2. Uitvoeringslijn slagvaardig bestuur	12	5.3 Activiteiten	44
2.1 Inleiding	13	5.4 Prestaties en outputindicatoren	53
2.2 Ambitie	13	6. Financiën, planning en monitoring	54
2.3 Activiteiten	14	6.1 Financieel meerjarenoverzicht uitvoeringslijnen	55
2.4 Prestaties en outputindicatoren	19	6.2 Monitoring: prestatie-indicatoren	57
3. Uitvoeringslijn democratisch bestuur	20	6.3 Risicobeheersing	62
3.1 Inleiding	21	Bijlagen	64
3.2 Ambitie	21		
3.3 Activiteiten	22		
3.4 Prestaties en outputindicatoren	26		

Voorwoord

Samen maken we Brabant! Dat is de titel van het bestuursakkoord voor 2023-2027. Samen met gemeenten, regio's en waterschappen willen wij werken aan een toekomstbestendig Brabant. De uitdagingen waar we voor staan zijn groot. Daar hoort een toekomstbestendig bestuur bij en we nodigen iedereen uit daaraan bij te dragen.

Als leidraad hiervoor hebben Provinciale Staten op 8 maart 2024 het [beleidskader Toekomstbestendig bestuur](#) vastgesteld. In deze uitvoeringsagenda geven we aan welke concrete stappen we willen zetten. We doen dat op basis van vier pijlers: een toekomstbestendig bestuur is slagvaardig, democratisch, rechtmatig, veilig en weerbaar.

Het in het beleidskader genoemde rapport dat handelt over het bestuurlijk functioneren van Brabant heeft als titel *Visie, lef en partnerschap in tijden van grote opgaven*. Precies de elementen die nodig zijn om samen Brabant te maken. We kijken uit naar onze samenwerking!

Marc Oudenhoven

Gedeputeerde Agrarische ontwikkeling
en Bestuurlijke samenwerking

Wilma Dirken

Gedeputeerde Ruimte, Wonen, Stikstof en Veiligheid

Samenvatting

Het openbaar bestuur staat onder druk. Het vertrouwen van inwoners in de overheid daalt en de complexiteit van de vraagstukken neemt toe. Dat vraagt om goede samenwerking en verbetering van het openbaar bestuur. In het [beleidskader Toekomstbestendig bestuur](#) staan onze ambities en de uitgangspunten als het gaat om de samenwerking en verbetering van het openbaar bestuur in Brabant. Daarin onderscheiden we vier elementen van goed bestuur waar we als provincie aan willen bijdragen: slagvaardigheid, democratie, rechtmatigheid en veiligheid en weerbaarheid. In deze uitvoeringsagenda beschrijven we hoe we dat concreet gaan doen.

Ambities, ontwikkelingen en kaders

De uitvoeringsagenda Toekomstbestendig bestuur is een uitwerking van het [beleidskader Toekomstbestendig bestuur](#). Voor dat beleidskader is de Brabantse omgevingsvisie het inhoudelijke vertrekpunt: wij zien een toekomstbestendig bestuur als een voorwaarde om de opgaven uit de omgevingsvisie te kunnen realiseren. Daarbij verwacht het Rijk dat we als provincie steeds meer de rol van regisseur (of soms zelfs gebiedsautoriteit) op ons nemen. Die veranderende positie brengt nieuwe verantwoordelijkheden en uitdagingen met zich mee, ook omdat er

tegelijktijd meer aandacht is voor de uitvoering, onder andere in het Bestuursakkoord 2023-2027 – Samen maken we Brabant.

Mede door de inwerkingtreding van de Omgevingswet richten we ons ook (nog) meer op samenwerken met andere overheden, als één overheid. Voor opgaven die meerdere overheden (gemeenten, provincie, waterschappen) raken, is het dus niet de vraag of we willen samenwerken, maar hóe. In de [Actieagenda Sterk Bestuur](#) beklemtoont de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) het belang van samenwerking met de decentrale overheden voor versterking van het bestuur. Met onze uitvoeringsagenda sluiten we aan op deze actieagenda.

In het beleidskader hebben we deze ontwikkelingen vertaald naar ambities voor 2030 op het gebied van slagvaardigheid, democratie, rechtmatigheid en veiligheid en weerbaarheid. Die komen er in het kort op neer dat we als provincie willen bijdragen aan een efficiënt, effectief en betrouwbaar openbaar bestuur, dat inwoners op een passende manier betreft bij het democratisch proces, binnen de kaders van wet- en regelgeving opereert, zorgt voor goed financieel beheer en weerbaar is tegen ondermijning.

Samen maken we Brabant

We werken aan meer samenwerking als één overheid, dus uiteraard zijn bij de totstandkoming van deze uitvoeringsagenda gemeenten (in nauwe samenwerking met de Vereniging Brabantse Gemeenten), de regio's en de waterschappen betrokken. Daarnaast is voor iedere uitvoeringslijn een apart participatietraject doorlopen en zijn specifieke stakeholders betrokken. Ook in de uitvoering zullen wij weer nauw met deze partijen samenwerken.

Naast de noodzakelijke samenwerking met externe stakeholders, zoeken we ook binnen onze organisatie op veel thema's de samenwerking. Goed bestuur is een thema dat in principe terugkomt in alle beleidsthema's waar de provincie aan werkt: wij hebben andere afdelingen en programma's binnen de provinciale organisatie nodig om onze ambities te realiseren en wij dragen bij aan het realiseren van de ambities van anderen.

Uitvoeringslijnen

Een selectie van wat we concreet van plan zijn:

Slagvaardig bestuur

Om het bestuur efficiënter en effectiever te maken, starten we een werkplaats voor openbaar bestuur en stimuleren we onderzoek naar bestuurskracht en realisatiekracht van gemeenten door een stimuleringsregeling. Zie [hoofdstuk 2](#).

Democratisch bestuur

Om de democratie in Brabant te versterken gaan we inwoners eerder en beter betrekken bij ons werk door participatie verder te professionaliseren en zetten we ons extra in voor het betrekken van jongeren en inwoners in het stille midden. Zie [hoofdstuk 3](#).

Rechtmatig bestuur

Op het gebied van rechtmatig bestuur houdt de provincie toezicht op financieel beheer, huisvesting van vergunninghouders, informatie- en archiefbeheer en omgevingsrecht. We organiseren dialooggesprekken en kennisbijeenkomsten om kennis te delen en de verbinding te versterken. Daarnaast worden thema-onderzoeken uitgevoerd en wordt gewerkt aan de doorontwikkeling van risico- en datagedreven toezicht. Zie [hoofdstuk 4](#).

Veilig en weerbaar bestuur

Als convenantpartner werken we samen met de Regionale Informatie en Expertise Centra (RIEC's). De handreikingen uit de Brabantse Norm Weerbare

Overheid vormen daarbij de 'knooppunten in de route' naar het vergroten van de weerbaarheid. Voor een schoner, groener en veiliger buitengebied werken we samen in het samenwerkingsverband 'Samen Sterk in Brabant' (SSiB). Dit is een netwerk van alle Brabantse terreinbeherende organisaties en particuliere grondbezitters, de decentrale overheden, politie en drinkwaterbedrijven. Het richt zich op het vrije veldtoezicht met 'groene boa's' in het buitengebied. Zie [hoofdstuk 5](#).

Organisatie, financiën en uitvoering

Voor de uitvoering van deze uitvoeringsagenda is ongeveer 28 fte nodig. Daarvoor wordt de structurele capaciteit van 24 fte uit het programma kwaliteit openbaar bestuur benut. In de Perspectiefnota is voor deze bestuursperiode 4 fte toegekend voor veiligheid en een werkplaats voor openbaar bestuur. In onderstaande tabel staan de middelen die we deze bestuursperiode voor deze uitvoeringsagenda inzetten. De bestuursakkoordmiddelen 2023-2027 van in totaal €11,3 mln. zijn hierin meegenomen.

	2024	2025	2026	2027	Totaal
Slagvaardig bestuur	€269.000	€329.000	€329.000	€324.000	€1.251.000
Democratisch bestuur	€120.000	€240.000	€240.000	€230.000	€830.000
Rechtmatig bestuur	€63.000	€63.000	€63.000	€63.000	€252.000
Veilig & weerbaar bestuur	€3.110.000	€3.559.000	€3.559.000	€3.563.000	€13.791.000
Totaal	€3.562.000	€ 4.191.000	€4.191.000	€4.180.000	€16.124.000

1. Ambities, ontwikkelingen en kaders

Op 8 maart 2024 hebben Provinciale Staten het [beleidskader Toekomstbestendig bestuur](#) vastgesteld. In dit beleidskader hebben we onze visie en ambities tot 2030 geformuleerd. Tot 2030 geven we in vierjaarlijkse uitvoeringsagenda's concrete invulling aan onze ambities uit het beleidskader.

In deze *uitvoeringsagenda Toekomstbestendig bestuur 2024-2027* staat waar we deze bestuursperiode aan werken. We beschrijven de resultaten die we beogen en de keuzes die we maken om die te bereiken.

De agenda beschrijft de belangrijkste richting van de uitvoering en houdt tegelijkertijd de mogelijkheid open van bijsturen op grond van externe ontwikkelingen. Daarom staan we altijd open voor gesprek en zoeken we ook zelf het contact op. Op een aantal gebieden geven we richting aan en maken we zaken mogelijk. Minstens zo belangrijk vinden we het processen actief in gang te zetten. Zo houden we koers richting onze ambities voor 2030.

1.1 Vier pijlers van toekomstbestendig bestuur

In het beleidskader baseren we het begrip toekomstbestendig bestuur op vier pijlers. Toekomstbestendig bestuur is slagvaardig, democratisch, rechtmatig, en veilig en weerbaar. In deze uitvoeringsagenda noemen we de pijlers 'uitvoeringslijnen'. Langs die uitvoeringslijnen hebben we de uitvoeringsagenda opgesteld. Hierna leggen we kort uit wat de ontwikkelingen en ambities per uitvoeringslijn zijn.

Slagvaardig bestuur

We staan voor grote en complexe maatschappelijke opgaven. Tegelijkertijd bemoeilijken allerlei factoren onze mogelijkheden om die opgaven te realiseren. Oplossingen worden onder meer gezocht in de bestuurlijke inrichting van de provincie. Discussies daarover hebben ons tot nu toe vooral duidelijk gemaakt dat er meer moet gebeuren. De oplossing wordt vaak gezocht in meer (regionale) samenwerking. Dat vereist stevige deelnemers aan die samenwerking. En aandacht voor de democratische legitimiteit en het draagvlak voor het beleid dat binnen (regionale) samenwerkingsverbanden wordt vastgesteld.

Binnen deze uitvoeringslijn is onze **ambitie** dat de Brabantse overheden efficiënt en effectief bijdragen aan de aanpak van maatschappelijke vraagstukken.

Democratisch bestuur

Het vertrouwen van burgers en bedrijven in de overheid staat onder druk. Een belangrijke oorzaak is dat inwoners er onvoldoende vertrouwen in hebben dat de overheid problemen kan oplossen. Daardoor ontbreekt vaak het draagvlak voor oplossingen. Daar komt bij dat inwoners zich onvoldoende betrokken voelen bij grote besluiten die hen raken. Sommige stemmen, belangen en inzichten worden bij totstandkoming van beleid niet meegenomen. Tegelijkertijd zien we veel energie in de samenleving om vraagstukken aan te pakken. Het lukt nog onvoldoende om die energie te benutten en te vergroten. Brabant maakt de komende decennia grote veranderingen door. De per 1 januari 2024 ingevoerde Omgevingswet biedt de ruimte om inwoners en ondernemers meer bij ons werk te betrekken.

Binnen deze uitvoeringslijn is onze **ambitie** dat we de democratie in Brabant versterken door de samenleving te betrekken bij ons werk en ruimte te bieden voor de aanpak van maatschappelijke vraagstukken.

Rechtmatig bestuur

Interbestuurlijk toezicht draagt positief bij aan de kwaliteit van het openbaar bestuur, blijkt uit een evaluatie in 2023. Gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen staan continu voor nieuwe uitdagingen, maar bestaande taken vragen vaak ook om extra aandacht. Toezicht is een belangrijk middel om goed te blijven presteren. Dat toezicht is steeds meer data- en risicogestuurd. Behalve op diagnose, belangrijk om de situatie te kunnen beoordelen, richten wij ons sterk op verschillende manieren van interactie met de partijen waarop wij toezicht houden.

Binnen deze uitvoeringslijn is onze **ambitie** dat de Brabantse overheden hun wettelijke taken structureel goed uitvoeren en dat zij daarmee inwoners en bedrijven het vertrouwen geven dat deze taken geborgd zijn en hen beschermen. Door interbestuurlijk toezicht zien we erop toe dat deze taken naar behoren en op rechtmatige gronden worden uitgevoerd.

Veilig en weerbaar bestuur

Ondermijnende criminaliteit is duidelijk aanwezig in de Brabantse samenleving. De strafbare feiten die ermee gepaard gaan, hebben schadelijke effecten op mensen en op de samenleving als geheel. Het gaat bijvoorbeeld om drugs- en mensenhandel. We hebben in Brabant ook te maken met ondermijningsrisico's op kwetsbare locaties. Denk hierbij aan bedrijventerreinen, risicovolle locaties in het buitengebied en kwetsbare vakantieparken. Verder zien we (soms excessieve) dumpingen en lozingen van drugsafval in natuurgebieden, met milieuschade voor bodem en grondwater tot gevolg.

Binnen deze uitvoeringslijn is onze **ambitie** dat we actief bijdragen aan oplossingen ter vergroting van de bestuurlijke en maatschappelijke weerbaarheid in de strijd tegen de ondermijnende criminaliteit. Zo beperken we de impact hiervan op de samenleving en vergroten we de veiligheid van de Brabantse leefomgeving.

1.2 Kaders wet- en regelgeving

Voor onze ideeën en plannen voor toekomstbestendig bestuur is de [Brabantse omgevingsvisie, De kwaliteit van Brabant](#), het inhoudelijke vertrekpunt. Voor de vier genoemde uitvoeringslijnen gelden onder meer de volgende kaderstellende wetten en regels:

- [Gemeentewet](#)
- [Waterschapswet](#)
- [Provinciewet](#)
- [Omgevingswet](#)
- [Huisvestingswet](#)
- [Archiefwet](#)
- [Beleidsregels ontheffing verboden handelingen Noord-Brabant](#)
- [Beleidskader gemeentelijke herindeling](#)
- Beleidsregel gemeenschappelijk financieel toezichtkader [gemeenten](#) en [GR-en](#)
- [Verordening systematische toezichtinformatie Noord-Brabant](#)
- [Algemeen beleidskader indeplaatsstelling bij taakverwaarlozing](#)
- [Beleidskader schorsing en vernietiging](#)

1.3 Samen maken we Brabant!

In het [bestuursakkoord Samen maken we Brabant!](#) staat een belangrijke passage over onze stijl van besturen. Die bevat de volgende punten:

- Als bestuur staan we voor gelijkwaardigheid: iedereen telt en doet mee.
- Wij zijn betrokken bij wat er in Brabant gebeurt door zichtbaar en benaderbaar te zijn.
- Door open en integer te zijn hopen we het draagvlak voor ons beleid te vergroten.
- Ons beleid is consistent.
- Door een open, stabiele en zelfbewuste manier van besturen willen we Brabant bestuurlijk toekomstbestendig houden. Daarmee willen we ook het vertrouwen van onze inwoners in de politiek terugwinnen.

De activiteiten in deze uitvoeringsagenda hebben we afgestemd met onze doelgroepen en we gaan ervan uit dat ze aansluiten bij hun behoeften. Op 20 januari 2023 kondigde de minister van BZK in een brief aan de Tweede Kamer de [Actieagenda Sterk Bestuur](#) aan. In de brief beklemtoonde de minister het belang van samenwerking met de decentrale overheden voor versterking van het bestuur. Over de voortgang van de actieagenda stuurde de minister op 12 juni 2024 een [brief](#). Daarin wordt onder andere ingegaan op de scheefgroei tussen gedecentraliseerde taken en de bijbehorende middelen voor gemeenten en de groeiende noodzaak om taken en opgaven op regionaal niveau op te pakken. Onze uitvoeringsagenda sluit aan op de actieagenda van de minister van BZK. Zo komen we tot een aanpak als waren we één overheid.

1.4 Relatie met overige provinciale uitvoeringsagenda's

Een sterk bestuur is een randvoorwaarde om alle ambities en activiteiten uit de verschillende provinciale beleidskaders en uitvoeringsagenda's te realiseren. In die zin hopen we dat deze uitvoeringsagenda helpt alle provinciale doelstellingen te behalen. In dat verband lichten we twee aspecten uit onze agenda: de *provincie en samenwerking* en de *provincie en participatie*.

De provincie en samenwerking

Voor de uitvoering van de provinciale uitvoeringsagenda's ontstaat misschien de behoefte nieuwe samenwerkingsverbanden op te richten waarin de provincie deelneemt. Soms krijgt een (langdurige) samenwerking vorm via verbonden partijen. In de samenwerking met [verbonden partijen](#) oefenen we als provincie invloed uit op de koers en zorgen we ervoor dat deze partijen de publieke belangen dienen waartoe zij zijn opgericht.

Voor de hoofdstructuur waarin de provincie en haar bestuurlijke partners op dit moment samenwerken, verwijzen we naar pagina 30 van het [beleidskader Toekomstbestendig bestuur](#).

We werken met medeoverheden zoveel mogelijk samen als één overheid. Eventuele organisatorische belemmeringen lossen we gezamenlijk op. Bij samenwerking(verbanden) hanteren we als provincie de volgende uitgangspunten:

- De opgave is leidend: samen met partners bepalen we de opgave en wie daarbij een rol kunnen of moeten spelen. Deze opgave(n) nemen we als gezamenlijk vertrekpunt.
- We voorkomen bestuurlijke en ambtelijke drukte: we gaan na of de opgave ondergebracht kan worden bij een bestaand samenwerkingsverband. De hoofdstructuur van bestaande samenwerkingsverbanden hebben we in het [beleidskader Toekomstbestendig bestuur](#) beschreven. Het gaat om de samenwerking via BrabantStad, met de vier regio's, en met de Vereniging van Brabantse Gemeenten (VBG). Alleen als het niet lukt een opgave in een bestaand samenwerkingsverband onder te brengen, organiseren we een nieuw (tijdelijk) samenwerkingsverband. Aandachtspunt daarbij is dat verband zoveel mogelijk aan te haken bij de bovengenoemde hoofdstructuur.
- We leren door evalueren: Alleen door tijdig te evalueren kunnen we tot nieuwe inzichten en betere samenwerking komen. Daarom bouwen we bij elke samenwerking een periodiek evaluatiemoment in. Uit de evaluatie moet telkens de meerwaarde van de samenwerking blijken. Zodra die niet meer effectief is, wordt de samenwerking actief beëindigd.
- We denken en handelen over de provincie- en landsgrenzen heen. We werken samen met andere provincies (in het Interprovinciaal Overleg), met het Rijk en in Europees verband. In het bijzonder zien we Vlaanderen en de Duitse regio Noordrijn-Westfalen als belangrijke samenwerkingspartners gezien onze gedeelde opgaven op het gebied van economie, innovatie

en arbeidsmarkt, mobiliteit, natuur en water. In relatie tot Vlaanderen spelen daarnaast de thema's vergunningverlening, stikstof en criminaliteit. We continueren onze samenwerking op deze direct grensoverschrijdende thema's.

- Brabant investeert ook deze bestuursperiode in de IPO-samenwerking, waarbij bewust wordt gekozen voor gezamenlijke belangenbehartiging waar mogelijk, en gezamenlijke uitvoering door BIJ 12 als dat effectiever en/of efficiënter kan dan door de provincies afzonderlijk. We werken daarbij aan het versterken van de betrokkenheid van Provinciale Staten bij de activiteiten van het IPO.

De provincie en participatie

De verbinding tussen burger en bestuur is een cruciaal onderdeel van onze democratie. Die verbinding is niet vanzelfsprekend. Daarom betrekken wij deze bestuursperiode – in de geest van de Omgevingswet – de samenleving eerder en beter bij ons werk, zeker als de impact op de leefomgeving groot is. De manier waarop is altijd maatwerk, maar het algemene uitgangspunt is: stevig als het moet en dun als het kan. Het Brabants [participatiekompas](#) is daarbij onze leidraad. We roepen de collega's op daar waar van toepassing gebruik te maken van het participatiekompas en deze aanpak op te nemen in de verschillende uitvoeringsagenda's.

Meer over de uitgangspunten voor de Brabantse participatieaanpak staat op pagina's 33 tot en met 38 van het [beleidskader Toekomstbestendig bestuur](#).

1.5 Bijdrage aan Brede Welvaart en Gezondheid

Sommige activiteiten in deze uitvoeringsagenda hebben een relatie met Brede Welvaart en Gezondheid. Uit het [Burgeronderzoek naar draagvlak en participatie provinciebeleid](#) weten we dat meer dan de helft van de Brabanders vindt dat inwoners meer invloed moeten kunnen uitoefenen op het beleid van de provincie – en dat aantal neemt toe.

Voor de uitvoeringslijn veilig en weerbaar bestuur hebben we de zogeheten Risk Factory, een initiatief van de Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant. Het is een interactief educatiecentrum op het gebied van veiligheid, gezondheid en duurzaamheid. Bezoekers leren door beleving hoe zij kunnen omgaan met onveilige situaties en hoe concreet te handelen. De Risk Factory richt zich op jongeren en werkt met interactieve veiligheidsscenario's over onder andere brandveiligheid, cyberpesten, verkeersveiligheid, crisissituaties, gezondheid, effect van groepsdruk en 112 bellen. Bestuurlijk en ambtelijk participeren we, samen met partners zoals GGD, veiligheidsregio en een verzekeringsmaatschappij, in de stuurgroep en expertgroep. Daarin adviseren we over de tussentijdse ontwikkelingen, zoals de introductie van thema's voor de doelgroep senioren.

2. Uitvoeringslijn slagvaardig bestuur

2.1 Inleiding

De maatschappelijke opgaven waarvoor de decentrale overheden staan, hangen veelal met elkaar samen. Ze zijn complex en vragen tegelijkertijd om snel handelen. Dat vereist de nodige besluitvaardigheid en uitvoeringskracht van het bestuur. Door concrete afspraken te maken proberen we onze gezamenlijke slagkracht te vergroten.

2.2 Ambitie

Onze ambitie voor een slagvaardig bestuur luidt:

Brabantse overheden dragen efficiënt en effectief bij aan de aanpak van maatschappelijke vraagstukken.

Om te komen tot slagvaardig bestuur hebben we in het beleidskader acht beleidsprioriteiten geformuleerd. Deze beleidsprioriteiten worden hieronder voor deze bestuursperiode in samenhang uitgewerkt in concrete instrumenten en activiteiten. Deels betreft dat bestaande activiteiten die we, al dan niet op grond van een wettelijke basis, al doen. In aanvulling daarop kent de uitvoeringsagenda nieuwe instrumenten en activiteiten. In de uitvoering hanteren we de volgende uitgangspunten:

- Gemeenten zijn de eerste overheid voor inwoners.
- Inhoudelijke opgaven bepalen de schaal waarop wordt (samen)gewerkt.
- De regio is geen extra bestuurslaag, maar zien we als een coalitie van overheden (en

maatschappelijke partners en bedrijven), gericht op de gezamenlijke aanpak van complexe opgaven in een bepaald gebied.

- Gemeenten, waterschappen en samenwerkingsverbanden zijn verantwoordelijk voor hun eigen functioneren.
- De provincie heeft een algemene verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het lokale bestuur in Brabant en geeft daar in samenspraak invulling aan.
- De inzet van de provincie is toegevoegde waarde te leveren bij het realiseren van gezamenlijke doelen, bijvoorbeeld door gemeenten of andere partners te ondersteunen, adviseren, faciliteren of stimuleren.
- Alleen wanneer gemeenten aantoonbaar slecht functioneren of hun taken verwaarlozen, grijpt de provincie in.
- De provincie brengt desgevraagd kennis en kunde in als het gaat om vraagstukken rond bestuurs- en realisatiekracht.
- We sluiten aan bij de [Actieagenda Sterk Bestuur](#) van de minister van BZK.

Doelstelling/outcome-indicator

Ten aanzien van bovenstaande ambitie willen wij de volgende doelstelling bereiken:

In 2027 is het percentage inwoners dat tevreden is over de slagvaardigheid van de provincie toegenomen ten opzichte van 2023.

2.3 Activiteiten

De provincie is verantwoordelijk voor de kwaliteit van het lokale bestuur. Deze rol vult zij in samenspraak met het lokale bestuur in. Deels betreft het wettelijke taken maar de provincie kan ook eigen initiatieven ontplooiën. Ook dat doen we graag in overleg met de medeoverheden.

2.3.1 Investeren in het functioneren van de Brabantse overheden

Investeren in de bestuurs- en realisatiekracht is noodzakelijk. Dat valt onder meer af te leiden uit het rapport van BrabantAdvies: [Visie, lef en partnerschap in tijden van grote opgaven](#). Daarnaast hebben we als provincie ook een algemene verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het lokaal bestuur. We bieden daarom graag onze ondersteuning aan bij thema's die te maken hebben met bestuurlijk functioneren. Zo kunnen we sparringpartner zijn bij vraagstukken over bestuurskracht of het functioneren van gemeenten en regio's in zijn algemeenheid.

Impuls aan datagedreven werken

Samen met het CIO Office van de provincie verkennen we in deze periode hoe we meer gebruik kunnen maken van data. De uitvoeringsagenda *Digitale Transformatie 2024-2025* bevat activiteiten die tot doel hebben de bestuurskracht van gemeenten te versterken door (provinciale) data te delen. Op termijn willen we daarnaast onze relevante provinciale data voor gemeenten ontsluiten en onze kennis over data met gemeenten en andere publieke organisaties delen.

Om data te kunnen gebruiken om de eigen bestuurskracht te vergroten moet bij gemeenten sprake zijn van een zekere 'datavolwassenheid'. In dit kader zijn we in 2021, met de VBG, begonnen sessies te organiseren om de datavolwassenheid van gemeenten te helpen ontwikkelen. Deze reeks trekken we de komende jaren door. Verschillende gemeenten zijn geïnteresseerd om samen met andere gemeenten en de provincie een netwerk te vormen om ervaringen uit te wisselen. Een andere manier om de bestuurskracht van gemeenten te versterken is om ze toegang te geven tot het provinciale datalab.

Rijkstaken Commissaris van de Koning

De acties en instrumenten uit deze uitvoeringsagenda vinden plaats in aanvulling op de rijkstaken van de Commissaris van de Koning (CdK). Met de uitvoering van deze rijkstaken bevordert de CdK de samenwerking tussen de overheidsorganisaties in Brabant, onder andere door gemeentebezoeken, de vertegenwoordiging van de provincie bij officiële gelegenheden, en haar rol bij (her)benoemingen van burgemeester. Daarnaast krijgen bestuurlijke integriteit en verstoorde bestuurlijke verhoudingen aandacht.

Basistaken kwaliteit openbaar bestuur

Wettelijke en adviserende rol in het kader van de Wet algemene regels herindeling (Wet arhi)

Bij gemeentelijke herindelingen en vrijwillige grenscorrecties heeft de provincie een wettelijke taak. Bij gemeentelijke herindelingen stelt de provincie een zienswijze op en zendt deze tezamen met het door de gemeenteraden vastgestelde herindelingsadvies naar de minister van BZK (artikel 5, lid 3). Bij vrijwillige grenscorrecties stellen GS de grensbeschrijving vast. Voor beide procedures beschikt de provincie over kennis om deze, voor veel gemeentebestuurders en –ambtenaren unieke trajecten, te begeleiden. In deze periode heeft de provincie te maken met de verkenning naar de bestuurlijke toekomst van de gemeenten Oirschot en Best (in 2024 komt hier duidelijkheid over), de evaluatie van de herindeling Maashorst en een vrijwillige grenscorrectie tussen de gemeenten Bernheze en Oss.

Ontheffing van verboden handelingen (artikel 15 Gemeentewet)

Op grond van artikel 15 van de Gemeentewet is een aantal handelingen voor raadsleden verboden. De verboden gelden ook voor wethouders, leden van het dagelijks bestuur van waterschappen, (waarnemend) burgemeesters, (loco)gemeentesecretarissen, voorzitters van een waterschap, bestuursleden van een openbaar lichaam en een bedrijfsvoeringsorganisatie, leden van de (gemeenschappelijke) rekenkamer en (loco)gemeentegriffiers. Gedeputeerde Staten kunnen een raadslid en andere gemeentelijke ambtsdragers ontheffing verlenen voor bepaalde verboden handelingen (het aangaan van een overeenkomst met de gemeente). GS verlenen gemiddeld acht ontheffingen per jaar. Ook wordt gemiddeld acht keer per jaar informatie ingewonnen over het provinciale ontheffingenbeleid maar volgt er uiteindelijk geen ontheffingsaanvraag.

Geschilbeslechting artikel 28 Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr)

Artikel 28 van de Wgr bevat een speciale regeling voor geschillen over de toepassing van de gemeenschappelijke regeling. Het gaat om geschillen tussen besturen van deelnemende gemeenten of tussen besturen van een of meer gemeenten en het bestuur van het openbaar lichaam, de bedrijfsvoeringsorganisatie of het gemeenschappelijk orgaan. Het wetsartikel bepaalt dat deze geschillen worden voorgelegd aan een hoger bestuursorgaan, te weten Gedeputeerde Staten. Gedeputeerde Staten kunnen het bestuur opdragen een besluit te nemen maar kunnen ook zelf een besluit nemen.

2.3.2 Versterken van de landelijke Actieagenda Sterk Bestuur

De activiteiten uit deze uitvoeringsagenda sluiten grotendeels aan bij de activiteiten uit de [Actieagenda Sterk Bestuur](#) van het ministerie van BZK. Deze agenda kent vier actielijnen:

- investeren in de onderlinge samenwerking tussen het Rijk en de medeoverheden;
- zorgen voor een passende verdeling van taken en bevoegdheden tussen overheden;
- zorgen voor balans tussen ambities, taken, middelen en uitvoering (het bestuurlijk-financieel arrangement);
- zorgen voor versterking van de positie van decentrale volksvertegenwoordigers en besturen.

In 2024 spreken we af met het ministerie van BZK hoe we elkaar kunnen versterken. Wij zien twee mogelijkheden voor samenwerking: bij het gebrek aan slagkracht en democratische legitimiteit bij samenwerkingsverbanden en bij de doorvertaling van het Brabants ruimtelijk voorstel. In december 2023 heeft de provincie het ruimtelijk voorstel bij het Rijk aangeboden. Het Rijk gebruikt dit als inbreng bij nieuwe plannen voor de ruimtelijke ordening in Nederland. Het ministerie van BZK wil hierin gezamenlijk optrekken.

Daarnaast is er bij het ministerie van BZK aandacht voor de uitvoerbaarheid van beleid. Met behulp van de Uitvoerbaarheidstoets Decentrale Overheden (UDO) kunnen Rijk en medeoverheden overleggen

over beleidsvoornemens. Daarbij komen vragen over de uitvoerbaarheid aan de orde: Is het beleidsvoornemen uitvoerbaar voor gemeenten, provincies en waterschappen? Past een nieuwe taak bij het bestaande takenpakket? Wat is nodig voor een balans tussen ambities, taken, middelen en uitvoering? In het kader van motie M11a-2024, waarin het college van GS wordt verzocht de uitvoerbaarheid bij het opstellen van beleid, programma's en regelingen centraal te stellen, verkennen we of en hoe we ervaringen van de UDO kunnen toepassen in Brabant.

2.3.3 Investeren in kennisdeling, ontmoeting en netwerkvorming

Een nieuw instrument in deze uitvoeringsagenda is een platform voor kennisdeling en ontmoeting (naar het voorbeeld van de [Gelderland Academie](#)). In de provincies Gelderland, Zeeland en Zuid-Holland zijn in de afgelopen jaren goede ervaringen opgedaan met dergelijke platforms. Zij hebben die samen met de provinciale afdelingen van de VNG opgezet. Zo'n 'werkplaats' biedt een digitaal en fysiek platform voor actuele thema's in het openbaar bestuur. Het platform richt zich op volksvertegenwoordigers, bestuurders en ambtenaren. Kennis delen en een goede wisselwerking tussen gemeenteraden en bovengemeentelijke samenwerking zijn namelijk essentieel voor een vitale democratie. Ook in de (fysieke) ontmoeting tussen bijvoorbeeld raads- en statenleden zijn stappen ter verbetering mogelijk. Deelname aan het platform is kosteloos. In 2024 bespreken we met de VBG of zij het initiatief willen ondersteunen. Als dat het geval is kijken we hoe we het platform zo kunnen inrichten dat het kan rekenen op een zo groot mogelijk draagvlak.

Voor de uitvoeringslijn slagvaardig bestuur kunnen op het platform bijvoorbeeld vraagstukken aan de orde komen over vormen van samenwerking en democratische legitimiteit. Gedacht wordt aan fysieke of digitale kennissessies in de Brabantse regio's, podcasts, handreikingen over een bepaald thema en het actueel houden van een website met informatie over voor Brabant interessante thema's.

2.3.4 Versterken van de regionale samenwerking

De schaal waarop we samenwerken wordt bepaald door de opgaven die voorliggen en het *daily urban system* (het gebied rond een stad waarin woon-werkverkeer plaatsvindt). We kennen vier Brabantse regio's maar de maatschappelijke dynamiek brengt met zich mee dat soms nieuwe samenwerkingsinitiatieven ontstaan. Recente voorbeelden zijn de stedelijke regio's Breda-Tilburg en West-Brabant-West. De provincie beweegt hierin mee en komt samen met de medeoverheden tot passende bestuurlijke samenwerkingsvormen.

Sinds 2017 zijn de regionale ontwikkeldagen belangrijke ontmoetings- en besluitvormingsmomenten voor bestuurders van gemeenten, waterschappen en provincie. Doel is om meer gebiedsgericht samen te werken en als één overheid te agenderen en te programmeren. We investeren in deze hoofdstructuur van samenwerking. Dat doen we door de ontwikkeldagen te transformeren naar brede omgevingsdagen. Omgevingsdagen vormen enerzijds het kristallisatiepunt voor bestuurlijke besluitvorming en regionale afstemming. Dat leggen we vast in regionale afspraken of een gezamenlijke agenda of programma. Anderzijds vormen ze het platform voor ontmoeting, inspiratie en kennisuitwisseling. Als provincie sturen we met de omgevingsdagen, in samenspraak met onze partners, op de integraliteit, efficiëntie en maximale impact (samen te vatten als realisatiekracht) die nodig is om de afspraken ten uitvoer te brengen.

2.3.5 Versterken van strategische samenwerking

De Brabantse overheden weten elkaar goed te vinden in tal van ambtelijke en bestuurlijke samenwerkingsverbanden. Om bestuurlijke drukte te vermijden focussen we deze periode op de eerdergenoemde hoofdstructuur ([paragraaf 1.4](#)) met de volgende strategische samenwerkingsverbanden:

Vereniging Brabantse Gemeenten (VBG)

De VBG is een van de twaalf provinciale afdelingen van de Vereniging Nederlandse Gemeenten en vertegenwoordigt alle 56 Brabantse gemeenten. Net als in de voorgaande bestuursperiode stellen we een concrete samenwerkingsagenda op. De actielijnen uit deze agenda voeren we samen uit en passen we periodiek aan aan de actualiteit.

BrabantStad

Binnen het samenwerkingsverband BrabantStad werkt de provincie samen met de zeven grootste steden van Brabant: Breda, Eindhoven, Helmond, Oss, Roosendaal, Tilburg en 's-Hertogenbosch. BrabantStad kent een informeel karakter; ontmoetingen worden georganiseerd vanuit kennisdeling, inspiratie en netwerkvorming. Het verband richt zich daarbij specifiek op grootstedelijke vraagstukken en de relatie daarvan met de omliggende regio's.

MidStad Brabant

De middelgrote gemeenten in Brabant hebben zich verenigd binnen MidStad Brabant. Het gaat om Bergen op Zoom, Etten-Leur, Maashorst, Meierijstad, Oosterhout, Waalwijk, Geldrop-Mierlo, Veldhoven en Land van Cuijk. Ze hebben gemeenschappelijk dat ze het centrum zijn van hun ommeland. Alle hebben ze stedelijke uitdagingen en zijn ze onderdeel van het stedelijk netwerk in Brabant. Ook met MidStad Brabant zetten we een samenwerking op. Die richt zich in het bijzonder op bestuurlijke samenwerking, stedelijke gebiedsontwikkelingen, bereikbaarheid, talentontwikkeling en brede welvaart.

2.3.6 Stimuleringsregeling bestuurs- en realisatiekracht

We spreken van bestuurskracht bij een gemeente als sprake is van een gezonde balans tussen enerzijds de lokale en regionale opgaven en bestuurlijke ambities en anderzijds de realisatiekracht van de gemeente. Onder realisatiekracht verstaan wij een optelsom van:

- een stabiele en slagvaardige politiek-bestuurlijke context;
- een krachtige en adaptieve ambtelijke organisatie;
- een mooi samenspel tussen gemeenten, inwoners, ondernemers, instellingen en mede-overheden;
- de wijze waarop de gemeente zich positioneert in regionale samenwerkingsverbanden.
- het zorgdragen voor adequate dienstverlening en voorzieningen voor inwoners, maatschappelijke instellingen en bedrijven.

We gaan deze periode actief in gesprek met gemeenten. In deze gesprekken spiegelen en reflecteren we gezamenlijk op bestuurs- en realisatiekracht. Wanneer gemeenten zelf het initiatief nemen om onderzoek te doen naar hun bestuurskracht willen we dat stimuleren. Daarom stellen we per 2025 een regeling open waarmee we financieel kunnen bijdragen. Daarnaast onderzoeken we welke indicatoren geschikt zijn om de realisatiekracht van Brabantse overheden te meten.

2.4 Prestaties en outputindicatoren

De hierboven genoemde activiteiten resulteren in de volgende prestaties en bijbehorende outputindicatoren (zie tevens [hoofdstuk 6](#) voor het volledige overzicht):

Prestaties	Outputindicator
We voeren de basistaken op het gebied van kwaliteit openbaar bestuur conform wet- en regelgeving uit.	Alle binnengekomen verzoeken zijn in behandeling genomen.
Gemeenten, regio's en waterschappen worden door de provincie ondersteund bij vraagstukken rondom het bestuurlijk functioneren.	
Met het ministerie van BZK zijn uiterlijk in 2025 afspraken gemaakt over het versterken van de samenwerking rondom slagkracht en democratische legitimiteit bij samenwerkingsverbanden.	
Er is in uiterlijk in 2025 verkend of en hoe we de ervaringen van de UDO kunnen toepassen in Brabant.	
We richten een platform voor kennisdeling en ontmoeting op ('werkplaats openbaar bestuur Brabant').	We organiseren minimaal 4 keer per jaar een bijeenkomst.
De regionale samenwerking met gemeenten en waterschappen is versterkt door middel van het organiseren van regionale ontwikkeldagen.	Ieder jaar organiseren we tenminste 8 regionale omgevingsdagen samen met de regio's.
De samenwerkingsagenda met de VBG voor de periode 2024-2026 is ten uitvoer gebracht.	We organiseren 2 bestuurlijke ontmoetingen per jaar en geven uitvoering aan de 6 actielijnen.
We zetten de samenwerking met BrabantStad voort.	We organiseren 3 bestuurlijke ontmoetingen per jaar.
We zetten een samenwerking met MidStad Brabant op.	We organiseren 2 bestuurlijke ontmoetingen per jaar en geven uitvoering aan de 5 actielijnen.
We maken een stimuleringsregeling bestuurs- en realisatiekracht.	
We onderzoeken welke indicatoren het beste inzicht geven in de realisatiekracht van Brabantse overheden.	

3. Uitvoeringslijn democratisch bestuur

3.1 Inleiding

Ons democratisch systeem heeft aandacht en onderhoud nodig. Wij hebben als provincie een dubbele verantwoordelijkheid: als autonome overheidsorganisatie, maar ook als (mede)verantwoordelijke voor het functioneren van het systeem als geheel. Daarbij willen we waken voor te hoge verwachtingen: niets is schadelijker voor het vertrouwen in het openbaar bestuur dan verwachtingen en ambities die niet worden waargemaakt. In dit hoofdstuk zetten we de activiteiten op een rij waarmee we de provinciale ambitie op het gebied van democratisch bestuur willen realiseren.

3.2 Ambitie

Ons democratisch systeem bestaat uit drie onderdelen die nauw met elkaar verbonden zijn. Het gaat om de representatieve democratie (volksvertegenwoordigers), de participatieve democratie (inwoners, overheden, ondernemers en maatschappelijke organisaties) en de maatschappelijke democratie (inwoners). De verbinding tussen burger en bestuur vormt een cruciaal onderdeel van dat systeem. Die verbinding is niet vanzelfsprekend en staat onder druk.

Naast onze 'reguliere' aandacht voor de representatieve en maatschappelijke democratie, besteden we deze bestuursperiode daarom vooral aandacht aan het versterken van de participatieve democratie. Dat doen we onder andere door de samenleving eerder en beter bij ons werk te betrekken. Onze ambitie luidt:

We versterken het democratische systeem in Brabant door de samenleving eerder en beter bij ons werk te betrekken. We bieden actief ondersteuning aan initiatieven die bijdragen aan onze ambities en versterken bestaande democratische instrumenten.

Doelstelling/outcome-indicator

Ten aanzien van bovenstaande ambitie willen wij de volgende doelstelling bereiken:

In 2027 is het percentage inwoners dat tevreden is over het functioneren van de provinciale democratie toegenomen ten opzichte van 2023.

3.3 Activiteiten

In het [beleidskader Toekomstbestendig bestuur](#) staan acht beleidsprioriteiten. Hieronder zetten we per beleidsprioriteit de concrete activiteiten op een rij.

3.3.1 We weten wat er speelt

Een goed functionerende overheid weet wat er speelt in de samenleving. De provincie baseert haar activiteiten steeds vaker op (digitale) data. De mogelijkheden op dat vlak nemen naar verwachting de komende jaren toe. Tegelijkertijd hebben we ook andere soorten informatie nodig om ons werk goed te doen. Bijvoorbeeld uit werkbezoeken en persoonlijke gesprekken met inwoners en ondernemers. De effectiviteit van ons werk neemt toe door nabijheid en persoonlijk contact. Deze bestuursperiode zetten we extra in op de volgende activiteiten:

- We onderzoeken elke twee jaar het vertrouwen in en tevredenheid over het functioneren van het openbaar bestuur in Brabant. We kijken ook welke thema's spelen in de samenleving. Daarvoor maken we onder andere gebruik van het BrabantPanel. We verrijken de resultaten van het BrabantPanel met kwalitatieve gegevens.
- We verzamelen de opbrengsten van participatietrajecten in Brabant, zowel van de provincie als van andere overheden. We ontsluiten die informatie op een centrale plek online. Zo worden participatietrajecten efficiënter en voorkomen we 'participatievermoeidheid' bij belanghebbenden.

3.3.2 We vertellen wat we doen

Inwoners en andere partners kunnen zich alleen met een overheid en een bestuur verbinden als ze weten met wie ze te maken hebben. De (gevoelde) afstand tussen inwoner en provincie is van oudsher groter dan die tussen inwoner en gemeente of Rijk. Tegelijkertijd neemt de impact van het werk van de provincie voor inwoners toe: vrijwel alle grote vraagstukken van deze tijd behoren tot het werkterrein van de provincie. Daarom zetten we deze bestuursperiode extra in op de volgende activiteiten:

- We ontwikkelen een 'Toer door Brabant'-concept: we gaan op vaste momenten de provincie in om te vertellen waar we mee bezig zijn en wat ons bezighoudt. Daar gaan we met inwoners het gesprek over aan. We kiezen voor momenten en plekken waar we veel Brabanders tegelijk ontmoeten. Denk aan kermissen, festivals, winkelcentra, recreatiegebieden en onderwijsinstellingen.
- Deze bestuursperiode richten we ons extra op jongeren (zie 3.3.7), omdat we hen meer willen betrekken bij ons werk. Om te beginnen vinden we het belangrijk dat meer jongeren beter weten wat de provincie doet. Uit onderzoek blijkt dat de huidige provinciale communicatie jongeren onvoldoende aanspreekt. Daarom werken we aan een aparte communicatieaanpak gericht op jongeren, inclusief bijbehorende communicatiekanalen.

3.3.3 We investeren in democratisch burgerschap

In een goed functionerend democratisch systeem kennen inwoners de basisbeginselen van de democratie. Daarin spelen school en opvoeding een grote rol, allebei terreinen waar de rol van de provincie klein is. Het provinciehuis is wel een plek waar de representatieve democratie een gezicht krijgt. We willen investeren in het democratisch burgerschap van de inwoners van Brabant met behulp van scholen en andere partners, waarbij we extra aandacht hebben voor jongeren op het mbo. Dat doen we via de volgende activiteiten:

- We gaan door met het faciliteren van het provinciehuisspel en het bijbehorend provinciehuisbezoek voor mbo en middelbaar onderwijs.
- We maken gebruik van de open dagen van het provinciehuis om bezoekers meer te vertellen over de (provinciale) democratie.
- We voeren een opkomstcampagne voor jongeren in aanloop naar de Provinciale Statenverkiezingen in 2027.
- We onderzoeken of we mbo-jongeren via het vak burgerschap kunnen betrekken bij provinciale vraagstukken.

3.3.4 We versterken bestaande democratische instrumenten

De laatste tijd is er veel aandacht voor participatie als instrument om inwoners en andere belanghebbenden meer invloed te laten uitoefenen. Minder aandacht was er voor bestaande instrumenten. Het gaat dan om het inspraakrecht, het petitierecht en het agendingsrecht. Die instrumenten zijn in theorie effectief, maar er wordt niet altijd optimaal gebruik van gemaakt. Door te investeren in de bekendheid van deze instrumenten geven we inwoners meer mogelijkheden om hun stem te laten horen en dragen we bij aan de versterking van de representatieve democratie.

- We onderzoeken hoe we bestaande democratische instrumenten toegankelijker en laagdrempeliger kunnen maken. We ontwikkelen waar nodig ondersteunende middelen en promoten deze instrumenten via provinciale kanalen.

Provinciale Staten investeren in de democratie, onder andere door Brabanders er meer en beter bij te betrekken. De ambitie van Provinciale Staten is dan ook om zichtbaar en benaderbaar te zijn voor de Brabantse samenleving. Daarnaast hebben Provinciale Staten de ambitie dat de inwoners van Brabant bekend zijn met het werk van Provinciale Staten, niet alleen tijdens de verkiezingen, maar vier jaar lang. Provinciale Staten zoeken daarvoor gedurende de gehele bestuursperiode actief het contact op met de Brabantse samenleving. Daar waar logisch doen zij dat samen met Gedeputeerde Staten. Zij vormen immers gezamenlijk het bestuur van Provincie Noord-Brabant.

3.3.5 We betrekken belanghebbenden bij ons werk

Deze bestuursperiode spannen we ons extra in om belanghebbenden bij ons werk te betrekken. In het beleidskader staan de inhoudelijke uitgangspunten die we daarbij hanteren. Bij de uitvoering is het Brabants [participatiekompas](#) onze leidraad. Als het om participatie gaat, beginnen we niet op nul, maar door de inwerkingtreding van de Omgevingswet heeft verdere borging van participatie in de provinciale organisatie wel prioriteit. Daardoor nemen de kwaliteit en de opbrengsten van provinciale participatietrajecten toe. Deze bestuursperiode zetten we daarom in op de volgende activiteiten:

- De Wet versterking participatie op decentraal niveau treedt per 1 januari 2025 in werking. Deze wet regelt dat decentrale overheden binnen twee jaar de huidige inspraakverordening vervangen door een participatieverordening. De participatieverordening legt formeel vast hoe we belanghebbenden betrekken bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid en hoe we omgaan met het uitdaagrecht.
- We versterken in de provinciale organisatie de expertise op het gebied van participatie. We organiseren advies en ondersteuning voor provinciale medewerkers die concreet aan de slag gaan met participatie. Daarbij kijken we vooral naar participatie bij projecten die onder de Omgevingswet vallen. Voor deze projecten gelden sinds 1 januari 2024 wettelijke vereisten.

- Onderdeel van de ondersteuningsfaciliteiten is een toolkit met onder meer een geactualiseerde versie van het Brabants [participatiekompas](#). Daarnaast hebben we een online platform participatie voor ogen. Daar kunnen we onder andere lopende participatietrajecten en de resultaten van afgeronde trajecten op plaatsen. Ook maken we per participatietraject inzichtelijk welke belanghebbenden zijn betrokken.
- We ontwikkelen een structurele aanpak voor participatie bij vraagstukken op het gebied van ruimte en leefomgeving, vergelijkbaar met de aanpak bij de omgevingsvisie. We verkennen of we hierbij kunnen samenwerken met andere overheidsorganisaties die bezig zijn met ruimtelijke opgaven.
- We brengen in kaart hoe participatie wordt ingezet bij mobiliteit en onderzoeken of er kansen zijn om belanghebbenden nog eerder en beter bij mobiliteitsvraagstukken te betrekken.
- We initiëren en ondersteunen een Brabantbreed participatienetwerk, waarin participatie-professionals van alle Brabantse overheidsorganisaties vertegenwoordigd zijn.

3.3.6 We ondersteunen maatschappelijk initiatief

Het aantal maatschappelijke initiatieven groeit. Denk aan wooncoöperaties, zorgcoöperaties, landbouwcoöperaties, energiecollectieven en broodfondsen. Die ontwikkeling juichen we toe, want uiteindelijk dragen deze initiatieven bij aan vraagstukken waar wij ook aan werken. In de toekomst willen we ze ook stimuleren en ondersteunen. In de eerste plaats willen we duidelijkheid bieden over wat maatschappelijke initiatieven van ons kunnen verwachten. Deze bestuursperiode zetten we in op de volgende activiteiten:

- We stellen een afwegingskader op om maatschappelijke initiatieven te beoordelen die ondersteuning zoeken van de provincie. Daarvoor werken we samen met organisaties die deze maatschappelijke organisaties al ondersteunen of vertegenwoordigen.
- We bieden concrete ondersteuning in de vorm van kennis, advies, geld of netwerk aan maatschappelijke initiatieven die bijdragen aan provinciale doelstellingen op het gebied van de kwaliteit van het openbaar bestuur. Waar mogelijk faciliteren we kennisuitwisseling en samenwerking tussen verschillende initiatieven om synergie te bevorderen.

3.3.7 We investeren in het betrekken van jongeren

Afgelopen jaren hebben we extra geïnvesteerd in jongerenparticipatie. Dat deden we langs vier lijnen: jongeren betrekken bij onze organisatie, bij de politiek, bij beleid en extra inzet op communicatie. Die aandacht voor jongeren maken we deze bestuursperiode structureel. De onlangs geworven coördinator jongerenparticipatie is de spin in het web van activiteiten die we deze bestuursperiode oppakken:

- We bouwen een jongerenplatform dat de provincie gevraagd en ongevraagd van advies kan voorzien over thema's die spelen bij jongeren. De kern van het jongerenplatform wordt gevormd door de Young Professionals Brabant en bestaat verder uit vertegenwoordigers van bestaande jongerenorganisaties.
- We ontwikkelen een generatietoets die inzichtelijk maakt wat de effecten zijn van ons beleid op verschillende generaties. We maken deze toets onderdeel van ons reguliere beleidsproces.
- We organiseren jaarlijks een jongerentop waar we Brabantse jongeren, bestuurders, politici en ambtenaren samenbrengen om actuele thema's te bespreken en op zoek te gaan naar oplossingen voor actuele vraagstukken.

3.3.8 We benutten de kansen van digitalisering voor democratisering

Onze provincie staat bekend om zijn innovatieve karakter. Digitalisering biedt kansen voor democratische vernieuwing. Digitale technieken kunnen de betrokkenheid van burgers vergroten en participatie bij de besluitvorming stimuleren. Door te pionieren met nieuwe technieken kan Brabant bijdragen aan ontwikkelingen op dit gebied. Deze bestuursperiode zetten we in op de volgende activiteiten:

- We sluiten aan bij concrete experimenten met nieuwe vormen van digitale participatie die als doel hebben burgers directer te betrekken bij besluitvormingsprocessen en beleidsontwikkeling: de [Opiniepaal](#) en [Pol.is](#).

3.4 Prestaties en outputindicatoren

De hierboven genoemde activiteiten resulteren in de volgende prestaties en bijbehorende output-indicatoren (zie tevens [hoofdstuk 6](#) voor het volledige overzicht):

Prestaties	Outputindicator
We onderzoeken het vertrouwen in en tevredenheid over het functioneren van het openbaar bestuur in Brabant.	Eens per 2 jaar onderzoek naar vertrouwen en tevredenheid in de overheid bij inwoners van Brabant.
We maken per participatietraject inzichtelijk wie zijn betrokken en wat de opbrengsten zijn.	Het Brabants participatieportaal is uiterlijk in 2025 in gebruik.
We gaan in gesprek met Brabanders over provinciale thema's.	
We richten een apart provinciaal jongerencommunicatiekanaal in.	Het jongerencommunicatiekanaal groeit met 500 volgers per jaar.
We voeren een pilot uit voor het betrekken van mbo-jongeren bij provinciale vraagstukken.	We voeren in 2024 en 2025 een pilot uit.
We voeren een opkomstcampagne gericht op jongeren.	De opkomst onder jongeren is in Brabant toegenomen t.o.v. de provinciale verkiezingen in 2023
We versterken bestaande democratische instrumenten.	Het gebruik van bestaande democratische instrumenten is in 2027 toegenomen t.o.v. 2023.
We stellen een participatieverordening op.	Uiterlijk 1 januari 2026 is een participatieverordening vastgesteld.
We bouwen een Brabants participatienetwerk	Minimaal 80% van alle Brabants gemeenten en waterschappen is onderdeel van het Brabants participatienetwerk.
We formuleren een afwegingskader voor ondersteuning aan maatschappelijke initiatieven	Het afwegingskader maatschappelijke initiatieven is uiterlijk 1 juli 2025 beschikbaar.
We ondersteunen maatschappelijke initiatieven op het gebied van kwaliteit openbaar bestuur	Vanaf 2025 ondersteunen we minimaal 3 maatschappelijke initiatieven per jaar.
We faciliteren een jongerenadviesplatform	We ontvangen minimaal 2 adviezen per jaar van jongeren.
We ontwikkelen een generatietoets	We voeren minimaal 1 generatietoets per jaar uit.
We organiseren jaarlijks een jongerentop	We organiseren 1 jongerentop per jaar.
We zijn betrokken bij digitale experimenten op het gebied van democratische vernieuwing.	We zijn betrokken bij minimaal 1 digitaal experiment per jaar.

4. Uitvoeringslijn rechtmatig bestuur

4.1 Inleiding

Interbestuurlijk toezicht is het toezicht op de wijze van uitoefening van publieke taken die door de wet zijn opgedragen aan andere overheden. Dat is de definitie van interbestuurlijk toezicht zoals geformuleerd door de rijksoverheid of wetgever. Verantwoordelijk voor het toezicht is in principe de bestuurslaag die een niveau hoger opereert dan de uitvoerende.

Burgers en bedrijven moeten erop kunnen vertrouwen dat de overheid haar taken goed uitvoert. Het [beleidskader Toekomstbestendig bestuur](#) heeft als doel dat de overheid goed functioneert en interbestuurlijk toezicht (IBT) is een manier om te zorgen dat dat gebeurt. De strategische doelstellingen van IBT zijn:

- bijdragen aan het goed functioneren van het openbaar bestuur zodat maatschappelijke opgaven aangepakt kunnen worden;
- borgen en bevorderen van een correcte uitvoering van (wettelijke) taken door gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen.

Het streven van IBT is niet alleen de ambtelijke organisatie te helpen. Ook de gemeenteraden en de algemeen besturen kunnen ervan profiteren bij hun controle op het handelen van de colleges van burgemeester en wethouders en de dagelijkse besturen.

In de uitvoeringsagenda geven we invulling aan de visie en beleidsdoelen uit het beleidskader, onder het adagium 'Toezicht in balans'. IBT is gebaseerd op wettelijke kaders. Alle regelgeving waarop ons toezicht berust, is te vinden in [hoofdstuk 1](#).

4.2 Ambitie en aanpak voor de vier toezichtgebieden

4.2.1 Ambitie

Met deze uitvoeringsagenda investeren we verder in de modernisering en professionalisering van het interbestuurlijk toezicht. Daarbij volgen we zoveel mogelijk het gedachtegoed Toezicht in balans van het [beleidskader Toekomstbestendig bestuur](#). De eigen verantwoordelijkheid van de toezichtontvangers en de horizontale *checks and balances* staan altijd voorop. Het interbestuurlijk toezicht, als verticaal toezicht, versterkt en stuurt bij waar nodig.

Doelstelling/outcome-indicator

Ten aanzien van bovenstaande ambitie willen wij de volgende doelstellingen bereiken:

1. Er staat geen enkele gemeente onder preventief financieel toezicht.
2. Geen enkele lokale overheid wordt als 'voldoet niet' beoordeeld op de toezichtgebieden Huisvesting vergunninghouders, Informatie- en archiefbeheer en Omgevingsrecht.

4.2.2 Aanpak

Uit de evaluatie van het vorige beleidskader bleek dat de belevingswerelden van toezichthouder en toezichtontvangers niet voldoende op elkaar aansluiten. De komende periode willen we daarom investeren in een goede relatie met onze toezichtontvangers, willen we het lerend effect van ons toezicht vergroten en willen we ons toezicht richten op gezamenlijk onderkende (maatschappelijke) risico's. Hierbij zien we voor onszelf een rol als 'kritische vriend': iemand die naast de toezichtontvanger staat en door hem vertrouwd wordt, maar die ook kritisch is. We vatten dit samen met 'verbinding-eigenaarschap-resultaatgerichtheid-aanspreken'. Daarmee bedoelen we het volgende:

- *Verbinding*
Toezichthouder en toezichtontvanger zijn van elkaar afhankelijk. Daarom streven we ernaar met de toezichtontvangers in dialoog te blijven. We geven de voorkeur aan proactief en preventief handelen boven het beperken van gevolgen en herstel. Daarnaast signaleren we eventuele knelpunten in de uitvoering van het wettelijk stelsel en maken het Rijk daarop attent.
- *Eigenaarschap*
De toezichtontvanger moet zich bij de uitvoering van zijn taken aan de wet houden. De toezichthouder ziet erop toe dat dat gebeurt. De toezichthouder neemt in principe geen taken over van de toezichtontvanger. Alleen bij 'indeplaatsstelling', wanneer het interventieproces escaleert, kan daar sprake van zijn.

- *Resultaatgerichtheid*
Wanneer wij tekortkomingen constateren, maken we afspraken met de toezichtontvanger over hoe en voor wanneer de tekortkoming wordt opgelost.
- *Aanspreken*
We spreken de toezichtontvangers niet alleen aan als ze niet volgens de wet opereren, maar complimenteren hen ook als ze dit wel doen. Daarnaast gaan we ervan uit dat de toezichtontvangers het ons laten weten als we ons werk niet volgens de afspraken uitvoeren.

4.2.3 Toezichtgebieden

Het beleidskader kent de volgende toezichtgebieden: financieel toezicht, huisvesting vergunninghouders, informatie- en archiefbeheer en omgevingsrecht. In de afgelopen jaren hebben we gezocht naar een goede balans tussen 'diagnose' en 'interactie' (zie afbeelding). De afbeelding laat zien hoe wij in deze bestuursperiode het beleidskader gebruiken om balans te vinden in het toezicht: tussen toezicht houden en adviseren, tussen grip houden en loslaten, tussen corrigeren en leren. In de periode van deze uitvoeringsagenda ontwikkelen we diagnose en interactie verder door. Daarnaast behandelen Gedeputeerde Staten voor alle medebewindstaken die onder de reikwijdte van haar toezicht vallen klachten, meldingen en signalen.

4.2.4 Interventieproces

De Gemeentewet biedt verschillende instrumenten die we als toezichthouder kunnen inzetten bij een interventie.

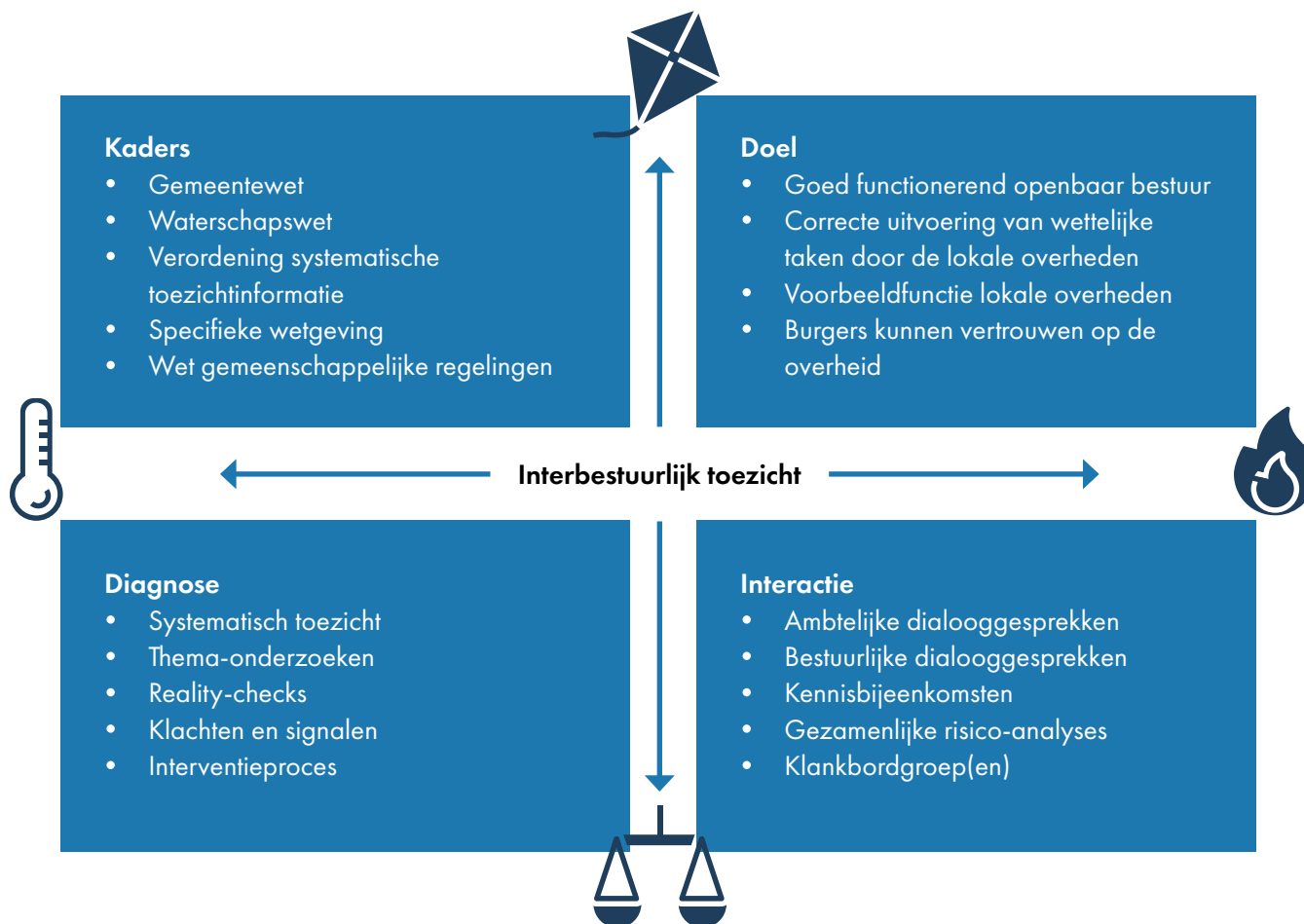
Financieel toezicht – repressief en preventief

Bij het financieel toezicht zijn er twee wettelijke vormen van toezicht mogelijk: repressief en preventief. Repressief toezicht is standaard; het betekent dat de begroting en begrotingswijzigingen direct uitgevoerd kunnen worden, zonder voorafgaande goedkeuring van GS. Bij preventief toezicht moeten de begroting en de wijzigingen daarop vooraf worden goedgekeurd door GS. Zonder voorafgaande toestemming van GS mag de gemeente dan geen verplichtingen aangaan of uitgaven doen.

In de 'Beleidsregel gemeenschappelijke financieel toezichtkader [gemeenten](#) en [GR-en](#)' hebben we het toezichtproces en de kaders en begrippen beschreven die daarbij gehanteerd worden.

Medebewindstaken lokale overheden – schorsing en vernietiging en indeplaatsstelling

Voor het generieke interbestuurlijk toezicht beschikken we over twee instrumenten: schorsing en vernietiging en indeplaatsstelling bij taakverwaarlozing.

Schorsing en vernietiging is een kroonbevoegdheid. We kunnen een besluit voordragen voor vernietiging door de Kroon als het in strijd is met het recht of het algemeen belang. Wanneer een lokale overheid nalaat een besluit te nemen of een wettelijke taak niet naar behoren uitvoert, is er sprake van taakverwaarlozing. In dat geval kunnen we besluiten de taak uit te voeren op kosten en in naam van de gemeente, het waterschap of de gemeenschappelijke regeling. Dat heet indeplaatsstelling bij taakverwaarlozing.

Voordat het zover is, doorlopen we met de toezichtontvanger het interventieproces, waaraan een 'interventieladder' is verbonden. Het proces bestaat in principe uit zes fasen maar als onomkeerbare situaties dreigen te ontstaan, kunnen we fasen overslaan en direct ingrijpen. Zodra een toezichtontvanger zijn taak weer naar behoren uitvoert, schalen we de interventie af of stopt deze. In bijzondere situaties kunnen we kiezen voor een periode van nazorg.

Een interventieproces kan een gevolg zijn van de resultaten van het systematisch toezicht of van een onderzoek. Ook berichten in de media of meldingen van burgers of bedrijven kunnen voor ons een aanleiding zijn om het interventieproces op te starten: daarvoor hanteren wij het proces van klachten en meldingen (zie [bijlage 2](#)). Bij een klacht of berichten in de media beginnen we met informatie te verzamelen om vast te stellen of er sprake is van een tekortkoming. In [bijlage 1](#) staat een stroomschema op hoofdlijnen van het interventieproces voor medebewindstaken.

4.2.5 Communicatie en participatie

Communicatie

Communicatie met toezichtontvangers, zowel op ambtelijk als bestuurlijk niveau, is belangrijk voor het interbestuurlijk toezicht. Zo laten we in de eerste plaats aan de toezichtontvangers weten wat wij van hen verwachten om ons systematisch toezicht te kunnen uitoefenen. Ook leggen we duidelijk uit hoe we toezichtgebieden beoordelen. Individuele bevindingen communiceren wij altijd schriftelijk met het college, de gemeenteraad of het dagelijks en algemeen bestuur van de organisatie. De uitkomsten van het systematisch toezicht per toezichtgebied publiceren wij op www.brabant.nl/ibt in het interactieve dashboard: de Brabantse kleurenkaart. Dit past bij de actieve openbaarmaking die de Wet open overheid voorschrijft. Daarnaast nemen wij deel aan diverse landelijke overleggen en kennisbijeenkomsten voor ontwikkelingen en actualiteiten. Waar nodig informeren wij onze toezichtontvangers.

Participatie

In de Klankbordgroep IBT vindt interactie plaats tussen toezichthouder en toezichtontvangers. In de Klankbordgroep IBT zijn alle functiedisciplines, toezichtgebieden, typen toezichtontvangers (gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen) en alle regio's vertegenwoordigd. Het contact is gericht op:

- gevraagde en ongevraagde feedback om het toezicht passend en impactvoller te maken;
- input en draagvlak op het (voorgenomen) beleid van de provincie, gericht op de modernisering en professionalisering van het interbestuurlijk toezicht;
- reflectie op de wijze waarop de provincie het systematisch toezicht uitvoert, en de inzet van andere instrumenten.

Minimaal eenmaal per jaar vindt een bijeenkomst met de Klankbordgroep IBT plaats.

4.3 Activiteiten per toezichtgebied

4.3.1 Financieel toezicht

Doel

Het financieel toezicht op gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen heeft als doel een gezonde financiële huishouding te garanderen. Wij zien erop toe dat de lokale overheden hun begroting structureel en reëel sluitend vaststellen, dat wil zeggen dat inkomsten en uitgaven in evenwicht zijn. Ook bewaken we dat ze de begroting tijdig bij ons indienen. Daarmee willen wij voorkomen dat gemeenten een beroep moeten doen op de collectieve middelen van alle andere gemeenten.

Wettelijk kader

De regelgeving waarop wij het toezicht baseren is te vinden in [hoofdstuk 1](#). Elk voorjaar informeren wij gemeenten in de begrotingscirculaire over aandachtspunten en aanvullende financiële richtlijnen.

Het ministerie van BZK denkt na over een andere methodiek voor financieel toezicht. Daarbij kunnen naast structureel en reëel evenwicht ook weerbaarheid, flexibiliteit en wendbaarheid op de (gemeentelijke) begroting een onderdeel zijn. Als er wetswijzigingen op dit gebied zijn, informeren we de gemeenten hierover.

Diagnose

Een van de hoofdtaken van het interbestuurlijk toezicht is om informatie over de taakuitvoering te verzamelen en beoordelen en zo nodig te interveniëren.

Systematisch toezicht – de begroting

Het systematisch toezicht op de Brabantse gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen voeren we jaarlijks uit. Bij het financieel toezicht ligt de nadruk op de begroting. Daarop baseren wij namelijk de vorm van toezicht voor het komende begrotingsjaar (zie [paragraaf 4.2](#)). Als blijkt dat preventief toezicht noodzakelijk is, krijgt de gemeente de gelegenheid aanvullende maatregelen te treffen om het preventief toezicht te voorkomen. Behalve de begroting beoordelen wij de wettelijk voorgeschreven stukken, zoals begrotingswijzigingen, de jaarrekening en de financiële verordeningen.

Toezichtoordeel

Het toezicht richt zich op uitvoering van wettelijke taken, naleving van wettelijke verplichtingen op grond van de Gemeentewet en op beheersing van essentiële risico's door de toezichtontvanger. Daarbij beoordelen wij onder andere het structurele saldo en de realiteit van de ramingen in de begroting. Op basis van de beoordeling of de begroting of het meerjarenperspectief structureel en reëel in evenwicht is volgt de toezichtvorm. De beoordelingscriteria, beoordelingskleuren en toezichtintensiteit is te vinden in [bijlage 3](#).

Risicogericht en datagedreven toezicht

Risicogericht

Door risicogericht toezicht kunnen we de benodigde diepgang van het begrotingsonderzoek bepalen. Ook maakt risicogericht toezicht het mogelijk prioriteiten te stellen en de proportionaliteit van het toezicht op een individuele toezichtontvanger te bepalen. De financiële positie van een gemeente en de financiële risico's die zij loopt zijn, bij repressief toezicht, niet automatisch zichtbaar. Daarom ontwikkelen we een methodiek om voor iedere gemeente een risicoprofiel te kunnen opstellen. Alle indicatoren in het risicoprofiel worden uitgedrukt in een score. Op basis van de totale score kan het risicoprofiel van een gemeente vervolgens worden bestempeld als laag, normaal of hoog. Dit profiel helpt niet alleen de toezichthouder maar ook de gemeenteraden in hun controlerende rol. Bij de beoordeling van de begroting 2024 hebben we, in de vorm van een proef, ervaring met het risicoprofiel opgedaan. In de periode van deze uitvoeringsagenda zullen wij het risicomodel, onze risicobeoordeling en werkwijze verder ontwikkelen. Wij werken daarbij samen met landelijke stakeholders om risico's te identificeren. Onze aanpak sluit aan bij een landelijke werkwijze die op zijn beurt aansluit bij het Gemeenschappelijk financieel toezichtkader.

Datagedreven

Het doel van datagedreven toezicht is om de effectiviteit en relevantie van toezichtmaatregelen te vergroten. Door data te analyseren kunnen wij risico's herkennen en identificeren, trends signaleren en stakeholders tijdig informeren. Wij gebruiken gegevens om inzicht te krijgen in trends, patronen en afwijkingen. Daarnaast bieden de verzamelde gegevens een kans om toezichtontvangers inzicht te geven en financiële prestaties te vergelijken. De komende jaren gaan wij verder met datagedreven toezichtmethoden of instrumenten te ontwikkelen. We verkennen de mogelijkheden van het gebruik van factsheets op de website, waarin wij informatie over toezichtresultaten en trends kunnen delen met geïnteresseerden. Daarnaast onderzoeken we hoe we de toegevoegde waarde van datagedreven werken kunnen vergroten voor onze toezichtontvangers. Wij kijken of bij hen bijvoorbeeld behoefte bestaat aan inzichten, benchmarks en advies op basis van data-analyse.

Themaonderzoeken

In opdracht van Gedeputeerde Staten of het vakberaad gemeentefinanciën van het IPO voeren wij in deze periode van de uitvoeringsagenda minimaal 2 themaonderzoeken uit. Financieel toezicht levert daarnaast bijdragen aan IBT-brede themaonderzoeken. De onderwerpen zullen afhangen van de actuele situatie.

Interactie

We doen meer dan controleren alleen. In periodiek overleg met gemeenten en waterschappen bespreken we de mogelijkheid van verbetering bij actuele en toekomstige zaken. Door onze aanpak van 'dialogue' en 'lerend toezicht' stimuleren we kennisdeling en samenwerking tussen de lokale overheden. Daarbij spreken we alle gemeenten en waterschappen minimaal één keer per jaar.

Dialogogesprekken

Om een goede balans te vinden tussen toezicht en voeling met de uitvoeringspraktijk voeren wij jaarlijks met alle gemeenten en waterschappen minstens één ambtelijke dialoog. De afgelopen jaren hebben de gesprekken daadwerkelijk meer het karakter van een dialoog gekregen, in die zin dat de partijen van elkaar kunnen leren. We onderzoeken ook de mogelijkheid om meer dialogen te voeren met gemeenschappelijke regelingen. Reden daarvoor is het toenemende belang (en de toenemende financiële risico's) van de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden. Aanleiding voor zo'n gesprek kan de behoefte van de gemeenschappelijke regeling zelf zijn. Maar ook onze bevindingen bij het onderzoek van begroting en jaarrekening kunnen reden zijn voor een gesprek.

Kennisbijeenkomsten

Naar aanleiding van de evaluatie van het voorgaande beleidskader onderzoeken wij in de periode van deze uitvoeringsagenda of er behoefte bestaat aan kennisbijeenkomsten rond het thema financieel toezicht. Voor de periode 2024-2027 kunnen we bijvoorbeeld kennisbijeenkomsten organiseren over actuele onderwerpen zoals de algemene uitkering en vernieuwing van de regelgeving. Voor financieel toezicht zijn deze bijeenkomsten nieuw. Doel van de kennisbijeenkomsten is onder meer kennisverbreding, het verbeteren van de zichtbaarheid en impact van financieel toezicht en versterken van de onderlinge verbinding.

4.3.2 Huisvesting vergunninghouders

Doel

De Huisvestingswet bepaalt dat gemeenten huisvesting moeten bieden aan vergunninghouders, ofwel asielzoekers met een verblijfsvergunning. Daartoe bepaalt de rijksoverheid ieder half jaar het aantal vergunninghouders dat iedere gemeente moet plaatsen. Het is belangrijk tijdig aan de opdracht van het Rijk te voldoen, zodat vergunninghouders zo snel mogelijk integreren in de Brabantse samenleving.

Wettelijk kader

De regelgeving waarop wij het toezicht baseren vindt u in [hoofdstuk 1](#).

Diagnose

Een van de hoofdtaken van het interbestuurlijk toezicht is om informatie over de taakuitvoering te verzamelen en beoordelen en zo nodig te interveniëren.

Systematisch toezicht

Op 1 januari en 1 juli wordt gecontroleerd of de Brabantse gemeenten hun taakstelling hebben gehaald. Verder worden de resultaten van de gemeenten maandelijks gemonitord op basis van de cijfers van het Centraal orgaan opvang asielzoekers (COA). Het provinciaal dashboard laat de resultaten per taakstellingsperiode zien. Elk jaar houden we met 25 procent van de gemeenten een dialoog. Alle gemeenten komen zo in de bestuursperiode een keer

aan de beurt. Onze beoordelingscriteria zijn te vinden in [bijlage 4](#).

Interactie

We doen meer dan controleren alléén. In periodiek overleg met gemeenten bespreken we de mogelijkheid van verbetering bij actuele en toekomstige zaken. Door onze aanpak van 'dialoog' en 'lerend toezicht' stimuleren we kennisdeling en samenwerking tussen de lokale overheden.

Dialooggesprekken

Dialogen zijn onderdeel van ons streven meer impact te hebben op de uitvoeringspraktijk van gemeenten. Door de dialoog willen we de relatie met gemeenten versterken, de dagelijkse praktijk beter leren kennen en best practices delen. In deze bestuursperiode hebben we met alle Brabantse gemeenten minimaal één dialooggesprek gevoerd. Als provincie informeren en adviseren we ook het ministerie van BZK, het ministerie van Justitie en Veiligheid en de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) en het COA over regionale kwesties. Zo dragen we bij aan het ontwikkelen van effectief beleid dat aansluit bij de behoeften en omstandigheden van de regio.

Kennisbijeenkomsten

Ieder jaar organiseert de provincie een plenaire kennisbijeenkomst over de huisvesting van vergunninghouders voor gemeenten met als doel van elkaar te leren. In de kennisbijeenkomsten komen actuele ontwikkelingen aan bod, eventueel aangevuld met handreikingen, toelichtingen en best practices.

Daarnaast zijn wij organisator van en deelnemer aan het halfjaarlijks overleg met het COA en met gemeenten in de regio Zuidoost-Brabant.

Risicogericht en datagedreven toezicht

Risicogericht

Voor de huisvesting van vergunninghouders is het risicogericht toezicht toegespitst op het halen van de door het Rijk opgelegde halfjaarlijkse taakstelling. Als een gemeente de taakstelling niet heeft gehaald, moet zij een plan van aanpak indienen. Daarin moeten maatregelen staan die voorkomen dat de achterstand verder oploopt.

Datagedreven

In aanvulling op de halfjaarlijkse toezichtronde wordt maandelijks gerapporteerd aan de hand van realisatiecijfers in hoeverre gemeenten op weg zijn om aan de taakstelling te kunnen voldoen. Deze informatie wordt gedeeld met de Provinciale regietafel vluchtelingenopvang ten behoeve van een integrale blik op het migratiedossier in Brabant.

4.3.3 Informatie- en archiefbeheer

Doel

Betrouwbaarheid en transparant handelen van politici en ambtenaren zijn cruciaal voor goed openbaar bestuur. Hun beleid en taakuitvoering moeten in te zien zijn. Interbestuurlijk toezicht op archief- en informatiebeheer heeft daarom als doel overheidsinformatie duurzaam toegankelijk te maken. Dat vraagt om goed informatiebeheer door de Brabantse overheidsorganisaties. Om de kwaliteit daarvan te bewaken zoeken we de samenwerking op met de Brabantse archiefinstellingen.

Wettelijk kader

De regelgeving waarop wij het toezicht op archief- en informatiebeheer baseren vindt u in [hoofdstuk 1](#). Naar verwachting treedt op 1 januari 2026 een nieuwe archiefwet in werking. Dat vraagt enige flexibiliteit van het toezicht op informatie- en archiefbeheer. In jaarplannen en factsheets zullen de Brabantse toezichtontvangers worden meegenomen in de nieuwste toezichtplannen- en vereisten.

Diagnose

Een van de hoofdtaken van het interbestuurlijk toezicht is het verzamelen en beoordelen van informatie over de taakuitvoering en zo nodig interveniëren.

Systematisch toezicht

Informatie- en archiefbeheer streeft ernaar de risico's voor een goede, geordende en toegankelijke informatiehuishouding te beheersen en verlies van overheidsinformatie te voorkomen. Bij ons toezicht gaan we uit van de deskundigheid van de toezichtontvanger en de archivaris. Ons systematisch toezicht bestaat uit beoordeling van de verslaglegging van het college van burgemeester en wethouders aan de gemeenteraad, of van het dagelijks bestuur aan het algemeen bestuur. De beoordelingscriteria staan gepresenteerd in [bijlage 5](#).

Themaonderzoeken

Elke twee jaar doen we onderzoek naar een thema op het gebied van archief- en informatiebeheer. Het jaar 2024 staat in het teken van onderzoek naar de overzichten van archiefstukken van de Brabantse overheidsorganisaties.

Interactie

Naast het systematisch toezicht draagt interbestuurlijk toezicht op vele manieren bij aan de goede uitvoering van medebewindstaken. We doen dat door kennis en best practices te delen en door lokale overheden op gedeelde thema's of uitdagingen bij elkaar te brengen. Zo blijven we dicht bij de uitvoeringspraktijk van de lokale Brabantse overheden.

Dialogogesprekken

Om een goede balans te vinden tussen toezicht en de uitvoeringspraktijk van de toezichtontvangers, voeren we dialogen. We gaan jaarlijks de dialoog aan met minimaal tien lokale overheidsorganisaties. Daarbij streven we ernaar om alle toezichtontvangers in de periode 2024-2027 ten minste eenmaal te spreken.

Kennisbijeenkomsten

In 2022 zijn we begonnen met een reeks kennisbijeenkomsten rond het thema 'overzicht van archiefstukken'. In 2024 houden we de derde en laatste bijeenkomst over dit onderwerp. Voor de bijeenkomsten werken we samen met de Brabantse archivariissen. Deelnemers krijgen de gelegenheid een kijkje in de keuken van bijvoorbeeld een buurgemeente te nemen. Zo zorgen we dat kennisdeling naast een theoretische basis, ook een lokale en praktische insteek heeft. Voor de periode 2024-2027 staan de kennisbijeenkomsten in het teken van onderwerpen uit de nieuwe archiefwet. Daarmee hopen we bij te dragen aan een gedegen voorbereiding op aanstaande veranderingen. In deze periode organiseren we minimaal 2 kennisbijeenkomsten op dit thema.

Risicogericht en datagedreven toezicht

Risicogericht

Sinds 2021 ontvangen we van de toezichtontvangers jaarlijks een verbeterplan. Daarin staan verbeteracties, gebaseerd op aanbevelingen van de archivaris. De inzichten uit de verbeterplannen zullen in 2025 de basis vormen voor een bureauonderzoek. Dat zal laten zien wat de risico's zijn voor de (duurzame) toegankelijkheid, transparantie en beschikbaarheid van overheidsinformatie zolang verbeteracties niet zijn uitgevoerd. De uitkomst hiervan vormt de input voor het themaonderzoek in 2026. In dat jaar zal op basis van de input gekeken worden naar de mogelijkheid om risicoprofielen op te stellen voor de organisaties. Aan die profielen kunnen we dan onze toezichtsinzet per organisatie koppelen.

Datagedreven

De provincie publiceert jaarlijks de resultaten van haar systematisch toezicht bij de Brabantse overheidsorganisaties in een dashboard. In de periode 2025-2027 willen we onderzoeken of we voor informatie- en archiefbeheer gegevens over de hierboven genoemde risico's en risicoprofielen kunnen toevoegen.

4.3.4 Omgevingsrecht

Doel

Hoofddoel is een veilige en gezonde leefomgeving te realiseren en behouden. De lokale overheden spelen daarbij een belangrijke rol. Zij hebben taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH-taken). We houden toezicht op de uitvoering van die taken door gemeenten en waterschappen. Daarnaast richten we ons toezicht de komende jaren ook op taken op het gebied van waterbeheer, erfgoed en ruimtelijke ontwikkeling.

Wettelijk kader

De regelgeving waarop wij ons toezicht baseren is te vinden in [hoofdstuk 1](#).

Diagnose

Een van de hoofdtaken van het interbestuurlijk toezicht is informatie over de taakuitvoering te verzamelen en beoordelen en zo nodig te interveniëren.

Systematisch toezicht

Bij onze jaarlijkse beoordelingsronde kijken we onder meer naar de actualiteit, tijdigheid en kwaliteit van de wettelijk voorgeschreven VTH-documenten. We stellen vragen gericht op de risico's die ontstaan als wettelijke VTH- procescriteria niet worden nageleefd. Jaarlijks kijken we of er aanleiding is om ook andere medebewindtaken bij het systematisch toezicht te betrekken. Te denken valt aan taken op het gebied van erfgoed, ruimtelijke ontwikkeling of externe veiligheid.

Daarnaast monitoren we de actualiteit van de uitvoerings- en handavingsstrategieën en de tijdige bestuurlijke vaststelling door de lokale overheden van de uitvoeringsprogramma's en evaluatieverslagen volgens de wettelijke voorschriften. De beoordelingscriteria staan in [bijlage 6](#).

Erfgoed

Gemeenten hebben de taak archeologie, cultuurhistorie en monumenten te beschermen en onderhouden. Als zij dat niet doen, bestaat het risico dat cultureel erfgoed wordt beschadigd of verloren gaat. In de periode van deze uitvoeringsagenda richten we dit toezichtgebied meer risicogericht in. Concreet betekent dit dat:

- we ons meer richten op de uitvoering van toezicht en handhaving door gemeenten in de cyclus van beleid, uitvoering en evaluatierapportage en op de naleving van de kwaliteitscriteria VTH;
- we bezien welke gemeenten in aanmerking komen voor een toezichtgesprek;
- we investeren in één stevig netwerk met instanties op het gebied van erfgoed, zoals het Monumentenhuis Noord-Brabant, de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) en de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed;
- we deelnemen aan het landelijk programma 'Erfgoed en overheid'. Dat is mede gericht op de versterking van de uitvoering van structurele wettelijke erfgoedtaken. Daarbij is ook een rol weggelegd voor IBT.

Waterbeheer

Het toezicht op de waterbeheertaken van de vier waterschappen van de afgelopen jaren zetten we op de volgende manier voort

- Beoordelingskader: per doel kaderen we de wettelijke hoofdtaak van het waterschap in. Daarbij bepalen we de vragen die gesteld moeten worden om te kunnen beoordelen of er voortgang wordt geboekt bij het bereiken van die gestelde taak. Het antwoord op de vragen geeft ons het inzicht of de waterschappen in control zijn.
- Informatiearrangement: per doel bepalen we welke informatie nodig is om deze vragen te beantwoorden. Die informatie kan ook komen uit rapportages over de voortgang van het Regionaal Water en Bodem Programma 2022-2027.

Ieder jaar vragen we aan het waterschap een overzicht van de stand van zaken. Deze bestuurlijke samenvatting moet de realisatie van de wettelijke taak weergeven. Ook beschrijft de samenvatting knelpunten voor de realisatie en mogelijke oplossingen daarvoor. Op basis van deze rapportage voeren we in elk geval per waterschap één keer per jaar op ambtelijk niveau een gesprek. Op basis van de resultaten per waterschap wordt beoordeeld of een toezichtgesprek op bestuurlijk niveau noodzakelijk of wenselijk is. De resultaten van de toezichtgesprekken worden besproken in de vergadering tussen Gedeputeerde Staten en de Noord-Brabantse Waterschapsbond (GS-NBWB).

Themaonderzoeken

In de periode van deze uitvoeringsagenda doen we één keer in de twee jaar een themaonderzoek naar één van de risicothema's op VTH-gebied. De thema's erfgoed, ruimtelijke ontwikkeling en externe veiligheid kunnen daar ook onderdeel van zijn. De keuze voor een risicothema stemmen we af met de contactpersonen bij gemeenten en waterschappen. We kijken dan ook met steekproeven of een gemeente of waterschap de wettelijke VTH-taken goed uitvoert. Onze bevindingen gaan in een rapport naar de individuele organisaties en in een Brabantbreed rapport naar alle gemeenten en waterschappen. Ook het ministerie van BZK en andere provincies ontvangen dit rapport. Met hun reacties doen we ons voordeel bij toekomstige themaonderzoeken.

We nemen deel aan het landelijk programma Erfgoed en Overheid. Afhankelijk van de uitkomsten uit dit programma kijken we of nader thematisch toezicht nodig is.

Toezicht na incidenten of verzoeken van het Rijk

Bij incidenten met grote maatschappelijke gevolgen of grote bestuurlijke impact kijken we of er aanleiding is vanuit onze IBT-rol onderzoek te doen. In de praktijk komt dit sporadisch voor. Wel vraagt het Rijk in zijn rol als stelselverantwoordelijke regelmatig aan de provincies in hun rol van toezichthouder actie te ondernemen bij gemeenten. In zo'n geval betrekken we de vraag van het Rijk in onze IBT-programmering.

Interactie

We doen meer dan controleren alléén. In periodiek overleg met gemeenten en waterschappen bespreken we de mogelijkheid van verbetering bij actuele zaken en toekomstige zaken.

Dialooggesprekken

De afgelopen beleidsperiode is gebleken dat toezichtontvangers met name het persoonlijke contact met de provincie erg op prijs stellen. We zetten daarom de ambtelijke dialoog in de periode van deze uitvoeringsagenda weer actief in op de volgende thema's:

- VTH-beleidscyclus: hierbij betrekken we onder meer de ervaringen met de implementatie van de omgevingswet die op 1 januari 2024 in werking is getreden;
- Erfgoed: we bespreken met gemeenten onder andere de aandachtspunten en verdere vormgeving van het IBT;
- Waterbeheertaken: we besteden aandacht aan de voortgang van beleidsafspraken en de uitvoering van wettelijke medebewindtaken.

Kennis- en regiobijeenkomsten

Voor het thema medebewindtaken vanuit de beleidscyclus VTH organiseren we jaarlijks regiobijeenkomsten voor gemeenten en waterschappen. Daar besteden we aandacht aan onderwerpen die opvallen na analyse van de data van de jaarlijkse toezichtronde. Verder gaan we door met het organiseren van een kennisbijeenkomst na afloop van een IBT-onderzoek naar een actueel risicothema. Voor kennisbijeenkomsten op het gebied van erfgoed zoeken we samenwerking met andere belanghebbende partijen, zoals het Monumentenhuis Noord-Brabant, de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) en de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed. In 2024 organiseren we samen met het Rijk een bijeenkomst in het kader van het landelijk programma Erfgoed en overheid. Ook sluiten we waar mogelijk aan bij kennisbijeenkomsten van bijvoorbeeld de VNG. De onderwerpen die daar aan bod komen hebben ook een link met de VTH-beleidscyclus.

Risicogericht en datagedreven toezicht

Risicogericht

Als bij gemeenten en waterschappen sprake is van taakverwaarlozing, leidt dat tot risico's op het gebied van volksgezondheid en veiligheid of kans op onherstelbare schade. Daar blijft de focus van ons toezicht liggen. We onderzoeken in de periode van de uitvoeringsagenda waar we ons toezicht nog meer risicogericht kunnen inzetten. Zo zou de systematische toets minder intensief kunnen zijn voor toezichtontvangers die structureel het oordeel 'voldoet' scoren.

Datagedreven

We zetten onze werkwijze van de afgelopen beleidsperiode voort. Dat betekent dat we data verzamelen, analyseren en beoordelen en zo nodig interveniëren. We onderzoeken in de periode van deze uitvoeringsagenda waar we bij gemeenten en waterschappen nog meer datagedreven kunnen werken.

4.4 Prestaties en outputindicatoren

De hierboven genoemde activiteiten resulteren in de volgende prestaties en bijbehorende outputindicatoren (zie tevens [hoofdstuk 6](#) voor het volledige overzicht):

Prestaties	Outputindicator
We voeren jaarlijks systematisch toezicht uit op de Brabantse gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen.	Alle Brabantse gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen ontvangen jaarlijks een beoordeling.
We nemen klachten en meldingen van inwoners over medeoverheden in behandeling.	Alle binnengekomen klachten en meldingen zijn in behandeling genomen of hebben een passende reactie ontvangen conform ons Klachtenschema.
We organiseren jaarlijks themaonderzoeken en kennisbijeenkomsten vanuit het interbestuurlijk toezicht waarin best practices van gemeenten centraal staan.	We organiseren jaarlijks minimaal 1 themaonderzoek en 3 kennisbijeenkomsten.
We voeren jaarlijks dialooggesprekken met de Brabantse gemeenten en waterschappen.	We voeren deze bestuursperiode met alle Brabantse gemeenten en waterschappen voor ieder toezichtgebied minimaal 1 dialooggesprek.
We ontwikkelen een methodiek om risicogericht financieel toezicht uit te kunnen oefenen.	
We ontwikkelen een methodiek om risicoprofielen op te stellen voor toezicht op informatie- en archiefbeheer.	
We onderzoeken de behoeften van toezichtontvangers op aanvullende inzichten voor de doorontwikkeling van datagericht werken.	

5. Uitvoeringslijn veilig en weerbaar bestuur

5.1 Inleiding

Ondermijnende criminaliteit is manifest aanwezig in onze Brabantse samenleving. De strafbare feiten die ermee gepaard gaan, hebben schadelijke effecten op mensen en op de samenleving als geheel. Het gaat bijvoorbeeld om drugshandel en mensenhandel. We hebben in Brabant ook te maken met deze ondermijningsrisico's op kwetsbare locaties. Denk hierbij aan bedrijventerreinen, risicovolle locaties in het buitengebied en kwetsbare vakantieparken. Verder zien we (soms excessieve) dumpingen en lozingen van drugsafval in natuurgebieden, met milieuschade voor bodem en grondwater tot gevolg.

5.2 Ambitie

Samen met Brabantse overheden en inwoners vormen we één front tegen de schadelijke maatschappelijke effecten van ondermijning¹. Zo creëren we een weerbaar Brabant waarin zoveel mogelijk mensen zich veilig voelen.

Doelstelling/outcome-indicator

Ten aanzien van bovenstaande ambitie willen wij de volgende doelstelling bereiken:

In 2027 is het percentage inwoners dat vertrouwen heeft in de manier waarop de provincie wordt bestuurd toegenomen ten opzichte van 2023.

¹ 'Ondermijning heeft betrekking op de schadelijke maatschappelijke effecten van georganiseerde misdaad. De aanpak daarvan is een primaire verantwoordelijkheid voor het (lokaal)bestuur.' (Bron: Tops, P. & Van der Torre, E. (2024) Ondermijning: Over de praktische betekenis van een analytisch begrip.)

5.3 Activiteiten

Om blijvend tegendruk te kunnen bieden werken we als convenantpartner nauw samen met de Regionale Informatie Expertise Centra (RIEC's)² in Oost-Brabant en Zeeland-West-Brabant. Naast de financiële bijdrage, neemt de Commissaris van de Koning deel aan strategische bestuurlijke gremia van beide RIEC's, leveren we een ambtelijke bijdrage aan regionale werkgroepen en werken we nauw samen aan diverse initiatieven om onze ambitie en doelen te behalen.

Daarnaast leggen we nieuwe verbindingen met (on)bekende partners en blijven we het thema ondermijning aanjagen en de urgentie in Brabant benadrukken. We pakken onderwerpen op die op aangeven van onze partners extra aandacht vergen, zoals interne weerbaarheid.

We ondersteunen Brabantse gemeenten in hun aanpak van ondermijning en bestuurlijke weerbaarheid. Provincie Noord-Brabant treedt op als aanjager, verbinder, facilitator en kennisdeler, waarbij we niet op de stoel van een ander gaan zitten. Zowel onze eigen organisatie als onze partners kunnen rekenen op een warme betrokkenheid en commitment op de thema's waar de provincie van toegevoegde waarde is of verantwoordelijkheid draagt, die bijdragen aan een Veilig en Weerbaar Brabant.

Onze inzet laat zich samenvatten in drie kernthema's:

1. Weerbare Overheid & Samenleving
2. Veilig Buitengebied
3. Kennis & Onderzoek

Bovenstaande drie kernthema's worden uitgewerkt in drie actielijnen met doelen waaraan concrete acties worden gekoppeld.

² Taskforce-RIEC Brabant-Zeeland is sinds 1 januari 2024 in transitie en wordt met ingang van 1 januari 2025 opgesplitst in RIEC Brabant-Zeeland en RIEC Oost-Brabant. Ivm de looptijd van deze uitvoeringsagenda is er voor gekozen alvast beide RIEC's apart te benoemen.

Actielijn 1: Weerbare Overheid en Samenleving

Brabantse norm weerbare overheid

In 2027 hebben we samen met de Brabantse RIEC's en de Brabantse gemeenten een doorontwikkeling van de Brabantse Norm Weerbare Overheid gerealiseerd. Waarbij we, gedurende deze periode, gemeenten ondersteunen bij de implementatie van de Brabantse Norm Weerbare Overheid. Dit doen we door lokale, provinciale en landelijke initiatieven te vertalen naar Brabant-brede activiteiten en waar nodig ontwikkelen we, samen met de Brabantse RIEC's, gemeenten en anderen nieuwe initiatieven op producten. Hiervoor worden impuls gelden van het ministerie van BZK ingezet.

5.3.1 We geven uitvoering aan acties uit de Brabantse Norm Weerbare overheid, die als doel hebben de organisatie weerbaar te maken tegen ondermijnende invloeden en effecten

- We hebben een adviserende rol in de Klankbordgroep Weerbare organisatie.
- We geven uitvoering aan taken zoals vermeld in het Protocol Veilige Publieke Taak.

- We ondersteunen het centraal meldpunt integriteit en weerbare organisatie.
- We voeren alle acties uit, zoals genoemd in de door de directie vastgestelde actielijst Brabantse norm weerbare organisatie³.

5.3.2 Medewerkers en politieke ambtsdragers weten wat invloeden en schadelijke effecten van ondermijnende criminaliteit zijn en hoe te handelen wanneer zij hiermee in aanraking komen

- We verzorgen de workshop *Samen Weerbaar* voor nieuwe medewerkers (12 keer per jaar). Door het volgen van deze workshop vergroten we het risicobewustzijn van nieuwe medewerkers.
- We evalueren, actualiseren en implementeren de e-learning Weerbare organisatie voor medewerkers van Provincie Noord-Brabant.
- We organiseren een mini-symposium Weerbaar Buitengebied voor medewerkers die een actieve rol hebben in het buitengebied. Gericht op het herkennen van signalen en kwetsbaarheden en het delen van werkwijzen.
- We dragen actief bij aan het Festival van de Weerbaarheid, dat om het jaar georganiseerd wordt vanuit Menselijk Kapitaal, samen met de B7 gemeenten.
- Er wordt i.s.m. CIO-office gewerkt aan het vergroten van de digitale weerbaarheid en het risicobewustzijn bij bestuurders en medewerkers.

5.3.3 We versterken de informatie-positie van de provincie in de aanpak tegen ondermijnende criminaliteit

- Samen met CIO-office en de RIEC's starten we een pilot waarbij we verkennen welke interne informatie beschikbaar en bruikbaar is in de aanpak en het voorkomen van schadelijke effecten van ondermijnende criminaliteit.

³ Dit is een dynamisch overzicht van de acties die voortkomen uit de Brabantse Norm Weerbare Organisatie. De acties op de lijst zijn reeds afgerond of worden nog opgepakt en uitgevoerd met als doel het vergroten van de weerbaarheid van de Provincie.

5.3.4 In 2027 is de Brabantse Norm Weerbare Overheid geactualiseerd

- Samen met de Brabantse RIEC's en gemeenten evalueren we de Brabantse Norm Weerbare Overheid.
- Eind 2024 en 2027 organiseren we het congres Brabantse Norm Weerbare Overheid.
- We ontwikkelen een communicatiestrategie en bijbehorende middelen, die de implementatie binnen eigen organisatie en gemeenten ondersteunt en het Brabant-breed delen van kennis en informatie versterkt.
- We sluiten aan bij landelijke en regionale werkgroepen.
- We adviseren gemeenten samen met de Brabantse RIEC's bij het implementeren van de Brabantse Norm Weerbare Overheid.
- Samen met de beide Brabantse RIEC's en de Vereniging van Brabantse Gemeenten stimuleren wij dat in 2027 minimaal 80% van de Brabantse gemeenten de aanpak van ondermijning als speerpunt noemt in haar gemeentelijke veiligheidsbeleid.

5.3.5 We vergroten bewustwording en weerbaarheid bij medewerkers Brabantse gemeenten

- In 2025 lanceren we een geactualiseerde e-learning Weerbare organisatie voor medewerkers van gemeenten.

- Om het jaar leveren we een actieve bijdrage aan het Festival van de Weerbaarheid, wat georganiseerd wordt vanuit Menselijk Kapitaal, samen met de B7 gemeenten.

5.3.6 Bestuurders en medewerkers weten welke digitale risico's zij lopen en hoe zij deze kunnen voorkomen

- Samen met CIO-office, Brabantse RIEC's en gemeenten organiseren we activiteiten gericht op de digitale weerbaarheid van en het risicobewustzijn bij bestuurders en medewerkers.

5.3.7 We vergroten kennis en toepassing van de Wet Bibob bij de Brabantse gemeenten

- In 2025 onderzoeken we mogelijkheden tot het vergroten van de toepassing van de Wet Bibob (i.s.m. Kabinet/Bibob-eenheid & Brabantse RIEC's).
- Wanneer er vanuit het bovengenoemde onderzoek vervolgactiesessies ontstaan, worden deze verder opgepakt en uitgevoerd.

5.3.8 Partijen zijn in staat zelfstandig het thema integriteit en netwerkbewustzijn in relatie tot ondermijning te bespreken met medewerkers en politieke ambtsdragers

- In 2024 en 2025 organiseren we sessies voor bestuurders waarin het goede gesprek wordt gevoerd over integriteit en ondermijning.
- Diverse activiteiten en middelen worden georganiseerd en ontwikkeld om integriteit- en netwerkbewustzijn te vergroten, zoals een bijeenkomst voor bestuursondersteuners, een bijeenkomst gemeentesecretarissen en diverse handreikingen.

Weerbare samenleving (Actielijn 1)

Een weerbare samenleving is een samenleving die zich bewust is van de schadelijke effecten van ondermijnende criminaliteit en die weet wat we hier als (overheids)organisaties tegen doen. Maar vooral ook een samenleving waarin inwoners weten wat ze zelf kunnen doen om hun eigen leefomgeving veiliger te maken en tegendruk te bieden.

Ook dé Brabander bouwt mee aan één front in de aanpak van ondermijning.

5.3.9 In 2027 hebben we samen met onze partners in de aanpak van ondermijning het concept 'Brabant onder de radar' actief uitgedragen om de weerbaarheid en meldingsbereidheid van de Brabander te vergroten

- We vormen een integraal projectteam Brabant Onder De Radar met onder andere de provincie, gemeenten, politie, RIEC, VRBN, jeugdzorg, ZLTO en AVANS.
- We werken het vervolg van Brabant Onder De Radar uit in een operationeel concept met als thema's:
 - Jonge aanwas/Jeugd, doelgroep ouders/verzorgers;
 - Kwetsbaar buitengebied, doelgroep agrariërs;
 - Integrale aanpak en herkennen van signalen, doelgroep inwoners.
- We ontwikkelen diverse middelen die per thema aansluiten op de gekozen doelgroep.
- We ontwikkelen een communicatiestrategie en mediaplan door en voor de partners, die onszelf en anderen in staat stelt uitvoering te geven aan het concept Brabant Onder De Radar.
- Wanneer we financiële middelen inzetten, meten we het effect op de doelgroepen, en stellen de inzet bij waar nodig.

5.3.10 De Riskfactory Midden- en West-Brabant wordt voortgezet en een Riskfactory in de veiligheidsregio's Brabant Noord en Brabant-Zuidoost is verkend

- Als netwerkpartner van Riskfactory Midden-West-Brabant zijn wij lid van de stuurgroep en klankbordgroep. Partners van de Riskfactory verkennen, mede op basis van inzichten van ouderenorganisatie KBO, de mogelijkheden, leerdoelen en werkvormen voor de doelgroep senioren. Het is ook belangrijk dat de nieuwe scenario's voor senioren een beleving worden.
- We brengen relevante partijen bij elkaar om te verkennen welke behoefte er is aan initiatieven rondom het thema weerbare samenleving bij de Veiligheidsregio's Brabant-Noord en Brabant-Zuidoost.

Actielijn 2: Veiliger buitengebied

Vitaliseren vakantieparken

Structurele aandacht heeft de afgelopen jaren geleid tot een verbetering van de kwaliteit van vakantieparken in Brabant, maar we zien ook parken afglijden. Die structurele aandacht houden we dan ook op landelijk en provinciaal niveau vast, waarbij we ons vooral focussen op niet-vitale vakantieparken. Hierbij neemt de provincie de rol op zich van adviseur, kennisdeler, facilitator en verbinder binnen het netwerk van ministeries, gemeenten en brancheorganisatie en hanteren we de Brabantse Aanpak: "één park één plan".⁴ Ook bij uitwassen kan de provincie een partner zijn van de gemeenten bij het vitaliseren van vakantieparken. Bijvoorbeeld door de inzet van het ontwikkelbedrijf.

5.3.11 Diverse instrumenten zijn beschikbaar die ondernemers en gemeenten ondersteunen bij het vitaal houden van een vakantiepark

- Samen met VisitBrabant, HiswaRecron en het Platform Veilig Ondernemen (PVO) ontwikkelen we producten die ondernemers helpen weerbaar te worden tegen ondermijnende criminaliteit, zodat ze niet verder afglijden.
- Samen met VisitBrabant, HiswaRecron, RVO, het PVO en andere partners maken we gereedschapskist voor gemeenten, waarmee ze met ondernemers in gesprek kunnen gaan over vitalisering van vakantieparken.

5.3.12 Gemeenten zijn in staat om de informatiepositie op vakantieparken te versterken

- We bieden middelen aan gemeenten om de BAG-registratie op vakantieparken op orde te brengen. Dit wordt gefinancierd vanuit een eenmalige bijdrage van het ministerie van BZK.
- We dragen actief bij aan het platform www.zichtopvakantieparken.nl en helpen gemeenten deze informatie in te zetten.
- Ondersteunen we jaarlijks de themabijeenkomst van het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid voor toezichthouders op vakantieparken.

⁴ Ieder vakantiepark is anders en heeft een eigen benadering nodig. Daarom bekijken we de parken met integrale bril: vanuit ruimte, wonen, vrijetijdseconomie, zorg en veiligheid. Om samen het complexe, meervoudige vraagstuk aan te pakken.

- In 2024 bieden we de mogelijkheid aan gemeenten om met financiële ondersteuning van de provincie een vitaliteitsscan van vakantieparken in hun gemeenten uit te laten voeren.
- Door de 1-meting en de vitaliteitsscans hebben we inzicht verkregen in de niet-vitale vakantieparken binnen onze provincie en gaan hierover in gesprek met gemeenten om hen bewust te maken van de problematiek.

5.3.13 Gemeenten zijn in staat om niet-vitale vakantieparken te transformeren of te vitaliseren

- We voeren adviesgesprekken om een integrale aanpak van vakantieparken te stimuleren. Hierbij kijken we naar mogelijke opties van transformeren of vitaliseren en wat hiervoor nodig is.
- Ieder kwartaal organiseren we voor medewerkers van gemeenten, die vanuit hun werk betrokken zijn bij vakantieparken, minimaal een werkatelier over diverse thema's die afspelen op vakantieparken.
- We organiseren – vraaggestuurd – werktafels die gemeenten de mogelijkheid bieden een specifiek park te bespreken met afgevaardigden van Ruimte, Wonen, Vrijtijdseconomie en Veiligheid.
- We ontwikkelen middelen die gemeenten ondersteunen bij het ophalen en delen van informatie om de aanpak te versterken zoals het organiseren van congressen of het bijwerken van de [Wegwijzer Vitale Vakantieparken](#).
- We adviseren in casuïstiek en daar waar mogelijk.

Samenwerking Samen Sterk in Brabant (SsiB) (Actielijn 2)

SSiB zorgt voor toezicht en handhaving in het buitengebied. De natuurinspecteurs (groene BOA's) van SSiB zijn 24 uur per dag, 7 dagen per week beschikbaar in het buitengebied. Zij zien erop toe dat gebruikers het milieu niet te zwaar belasten en treden op bij overtredingen. Hierbij gaat het in het bijzonder om afvaldumpingen, stroperij en wildcrossen.

5.3.14 We leveren een bijdrage aan een schoner, groener en veiliger buitengebied

- We werken binnen het samenwerkingsverband SSiB samen met alle Noord-Brabantse terreinbeherende organisaties en particuliere grondbezitters, gemeenten, provincie, waterschappen, politie en drinkwaterbedrijven. Dit samenwerkingsverband richt zich op het vrije veldtoezicht met 'groene boa's' in het Brabantse buitengebied, met bijzondere aandacht voor de natuurgebieden.
- We dragen jaarlijks onze bijdrage af aan het collectief voor de basisopdracht van SSiB, waaronder de financiering van zes groene BOA's.
- Als netwerkpartner dragen we bij aan de ambities en doelen, zoals genoemd in de [Visie SSiB 2030](#).
- We versterken in de jaren 2024 tot en met 2027 het SSiB netwerk en handhavingsteam. Deze versterkingsopdracht houdt primair in dat boven op de basisopdracht negen extra groene BOA's worden gefinancierd vanuit provinciale middelen. Dit evenals een beperkte uitbreiding van de overheadtaken (accountmanagement, coördinatie en communicatie).
- We organiseren met de partners jaarlijks een Ontmoeting in het Groen.
- We ontplooiën activiteiten die gericht zijn op innovatie en informatiegestuurd werken, voor zowel eigen gebruik als voor het netwerk. Daarbij zetten wij ons in om, vanuit het oogpunt van goed

werkgeverschap, betere ondersteuning, extra scholing en een betere uitrusting voor groene BOA's te regelen.

Weerbare boeren in kwetsbaar gebied (Actielijn 2)

Mede door de afgelegen locaties, toenemende leegstand en de vaak afwezigheid van sociale controle zijn boeren in het buitengebied kwetsbaar. In de motie M73a-2024 van Provinciale Staten van 5 april 2024 vragen provinciale staten het college van gedeputeerde staten extra aandacht te geven aan het vraagstuk van verkeerd ruimtegebruik in verband met drugsfabricage in het buitengebied. De verantwoordelijkheid voor controle en handhaving hierop ligt bij gemeenten c.q. omgevingsdiensten.

In het buitengebied wordt o.a. samengewerkt met agrariërs, ZLTO en andere organisaties zoals het Platform Veilig Ondernemen (PVO).

5.3.15 De weerbaarheid in het buitengebied is vergroot

- We doorlopen een pilot Versterken informatiepositie op het thema buitengebied om de mogelijkheden tot handhaving te vergroten.
- We dragen bij aan de actualisatie van de handreiking buitengebied van het RIEC.
- Met de campagne Brabant Onder De Radar wordt het thema buitengebied verder uitgewerkt om de weerbaarheid en meldingsbereidheid te vergroten.

Veilige en weerbare bedrijventerreinen (Actielijn 2)

Samen met Avans Hogeschool, CenterData en de provincie Gelderland is een 'risicotaxatietool bedrijventerreinen' ontwikkeld die door gemeenten kan worden ingezet om de kansen op ondermijning in te schatten. Het belang hiervan wordt nog expliciet bevestigd door de motie M73a-2024 van Provinciale Staten van 5 april 2024. Daarin vragen provinciale staten het college van gedeputeerde staten extra aandacht te geven aan het vraagstuk van de bestrijding van drugsproductie in relatie tot verkeerd ruimtegebruik van bedrijfsloodsen op industrieterreinen.

5.3.16 We ondersteunen gemeenten bij het aanpakken van overlast, criminaliteit en verloedering op bedrijventerreinen en het vergroten van de weerbaarheid van bedrijventerreinen zodat het geen aantrekkelijke plaatsen (meer) zijn voor criminele activiteiten

- We stimuleren het gebruik van de risicotaxatietool, waardoor gemeenten als bevoegd gezag beter in positie worden gebracht om te controleren en te handhaven.
- De signalerende rol richting gemeenten wordt voortgezet, inclusief het verstrekken van de informatie uit het dashboard van de risicotaxatietool en het meedenken over handelingsperspectieven.
- We toetsen de behoeften van gebruikers omtrent het actualiseren van de risicotaxatietool ondermijning bedrijventerreinen. Samen met Avans hogeschool stemmen we de werkwijze en randvoorwaarden voor een eventuele actualisatie af.
- We onderhouden een goede samenwerking met het PVO, de beide RIEC's en Avans hogeschool inzake het thema bedrijventerreinen en de risicotaxatietool.
- Aansluitend bij behoeften van gemeenten organiseren we leerkringen op bedrijventerreinen.

Subsidiering opruimen drugsafval (Actielijn 2)

Drugsafvaldumpingen richten schade aan het milieu aan, zijn een gevaar voor mens en dier en brengen financiële gevolgen mee voor de eigenaren van het terrein waar de dumping plaatsvindt. De dumpplekken moeten gereinigd worden, maar de gedupeerden moeten ook zo goed mogelijk geholpen worden.

5.3.17 Gedupeerde grondeigenaren van drugsafvaldumpingen worden gecompenseerd voor de financiële schade die zij hebben geleden

- We verlenen met inzet van rijks gelden subsidies aan gedupeerden van drugsafvaldumpingen op particulier terrein via Bij12.
- We adviseren over de mogelijkheden van één landelijke subsidieregeling ter vervanging van twaalf aparte provinciale regelingen.

Actielijn 3: Kennis en Onderzoek

De ambitie van de derde actielijn is meer kennis te verkrijgen over en inzicht in fenomenen van ondermijnende effecten van georganiseerde criminaliteit. Dit doen we in samenwerking met onze partners door kennisontwikkeling, kennisdeling en onderzoek.

5.3.18 We bieden meerwaarde aan de kwaliteit van het onderwijs, in het bijzonder ondermijningsstudies verbonden met Datascience en Artificial Intelligence (AI)

- We verlenen – na een eerste periode (2021-2023) – van 2024 t/m 2028 ons partnerschap in de bijzondere leerstoel *Datascience en Ondermijning* bij Jheronimus Academy for Data Science (JADS). Dit onder de naam *Data Science and Artificial Intelligence in the domain of Subversive and Organised Crime*.

5.3.19 We versterken de samenwerking met onderwijsinstellingen zoals Avans Centre of Expertise Veiligheid & Veerkracht

- We zetten blijvend in op een goede samenwerking met onderwijsinstellingen, waaronder Avans Hogeschool en in het bijzonder het Lectoraat Ondermijning binnen het Centre of Expertise Veiligheid en Veerkracht.

5.4 Prestaties en outputindicatoren

De hierboven genoemde activiteiten resulteren in de volgende prestaties en bijbehorende outputindicatoren (zie tevens [hoofdstuk 6](#) voor het volledige overzicht):

Prestaties	Outputindicator
We verzorgen de workshop 'Samen Weerbaar' voor nieuwe medewerkers.	We organiseren jaarlijks minimaal 8 workshops.
We organiseren bijeenkomsten over de mogelijkheden tot het transformeren of vitaliseren van niet-vitale vakantieparken.	We organiseren jaarlijks minimaal 6 bijeenkomsten.
Samen met de beide Brabantse RIEC's en de Vereniging van Brabantse Gemeenten stimuleren wij dat in 2027 minimaal 80% van de Brabantse gemeenten de aanpak van ondermijning als speerpunt noemt in haar gemeentelijke veiligheidsbeleid	
Samen met de Brabantse RIEC's en gemeenten evalueren we de Brabantse Norm Weerbare Overheid.	
We werken het vervolg van Brabant Onder De Radar uit in een nieuw concept.	
De Riskfactory Midden- en West-Brabant wordt voortgezet en een Riskfactory in de veiligheidsregio's Brabant-Noord en Brabant-Zuidoost is verkend.	Het aantal bezoekers van de Risk Factory ligt aan het einde van de bestuursperiode op minimaal 7.500.
We dragen bij aan het SSiB netwerk door de inzet van 15 groene BOA's mogelijk te maken.	
We doorlopen een pilot 'Versterken informatiepositie' op het thema buitengebied om de mogelijkheden tot handhaving te vergroten.	
We stellen informatie beschikbaar uit het dashboard 'risico-taxatietool ondermijning bedrijventerreinen' en voeren toelichtende gesprekken.	We stellen jaarlijks de informatie aan 4 tot 8 gemeenten beschikbaar.
We verlenen met inzet van rijks gelden subsidies aan gedupeerden van drugsafvaldumpingen op particulier terrein via Bij12.	
We verlengen ons partnerschap in de bijzondere leerstoel Datascience en Ondermijning bij JADS.	

6. Financiën, planning en monitoring

6.1 Financieel meerjaren-overzicht uitvoeringslijnen

Voor het realiseren van de activiteiten binnen de vier uitvoeringslijnen zijn voor de jaren 2024 tot en met 2027 de onderstaande middelen benodigd.

Slagvaardig bestuur					
Activiteiten	2024	2025	2026	2027	Totaal
Werkbudget kwaliteit openbaar bestuur & regionale samenwerking	€69.000	€69.000	€69.000	€69.000	€276.000
Investeren in kennisdeling, ontmoeting en netwerkvorming	€200.000	€200.000	€200.000	€200.000	€800.000
Stimuleringsregeling bestuurs- en realisatiekracht		€60.000	€60.000	€55.000	€175.000
Totaal	€269.000	€329.000	€329.000	€324.000	€1.251.000

Democratisch bestuur					
Activiteiten	2024	2025	2026	2027	Totaal
Versterken van het democratische systeem in Brabant	€40.000	€130.000	€130.000	€120.000	€420.000
Investeren in het beter betrekken van jongeren	€80.000	€80.000	€80.000	€80.000	€320.000
Ondersteunen van maatschappelijke initiatieven		€30.000	€30.000	€30.000	€90.000
Totaal	€120.000	€240.000	€240.000	€230.000	€830.000

Rechtmatig bestuur

Activiteiten	2024	2025	2026	2027	Totaal
Werkbudget interbestuurlijk toezicht	€63.000	€63.000	€63.000	€63.000	€252.000
Totaal	€63.000	€63.000	€63.000	€63.000	€252.000

Veilig en Weerbaar bestuur

	2024	2025	2026	2027	Totaal
Subsidierelatie RIEC's	€1.200.000	€900.000	€900.000	€900.000	€3.900.000
Subsidierelatie SSiB (impulsgelden)	€1.642.000	€1.645.000	€1.645.000	€1.645.000	€6.577.000
Uitvoering actielijn 1 Weerbare overheid en samenleving	€125.000	€330.000	€330.000	€329.000	€1.114.000
Uitvoering actielijn 2 Veiliger buitengebied	€133.000	€575.000	€575.000	€575.000	€1.858.000
Uitvoering actielijn 3 Kennis en onderzoek	€10.000	€45.000	€45.000	€50.000	€150.000
Personele inzet Brabantse norm weerbare overheid		€64.000	€64.000	€64.000	€192.000
Totaal	€ 3.110.000	€3.559.000	€3.559.000	€3.563.000	€13.791.000

Boven op de hier genoemde middelen wordt door het Rijk voor de subsidiëring van opruimkosten drugsafval een vergoeding beschikbaar gesteld.

Voor een overzicht van de planning voor de activiteiten verwijzen we naar [bijlage Z](#).

6.2 Monitoring: prestatie-indicatoren

In het [beleidskader Toekomstbestendig bestuur](#) is gekozen om een aantal indicatoren te benoemen die in samenhang een beeld geven over de voortgang met betrekking tot onze inzet op toekomstbestendig bestuur. We kozen daarbij voor de volgende outcome-indicatoren:

1. Het percentage inwoners dat tevreden is over de slagvaardigheid van de overheid (provincie, gemeenten, waterschappen);
2. Het percentage inwoners dat vertrouwen heeft in de manier waarop de overheid wordt bestuurd (provincie, gemeenten, waterschappen);
3. Het percentage inwoners dat tevreden is over het functioneren van de democratie (provincie, gemeenten, waterschappen);
4. Het opkomstpercentage in Noord-Brabant bij verkiezingen⁵.

De bovenstaande outcome-indicatoren worden eens per twee jaar gemeten in het '[Burgeronderzoek naar draagvlak en participatie provinciebeleid](#)'.

Hier volgt een volledig overzicht van de prestaties en outputindicatoren die bijdragen aan de gestelde ambities.

⁵ Dit betreft een verplichte indicator op grond van het "Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV)".

Slagvaardig bestuur

Ambitie: De Brabantse overheden dragen efficiënt en effectief bij aan de aanpak van maatschappelijke vraagstukken.

Doelstelling/outcome-indicator: In 2027 is het percentage inwoners dat tevreden is over de slagvaardigheid van de provincie toegenomen ten opzichte van 2023.

Ruim één op de tien Brabanders is tevreden over de slagvaardigheid van het provinciebestuur (11%), bijna een derde is (zeer) ontevreden (32%).

Bron: Burgeronderzoek Noord-Brabant 2023

Prestaties

We voeren de basistaken op het gebied van kwaliteit openbaar bestuur conform wet- en regelgeving uit.

Gemeenten, regio's en waterschappen worden door de provincie ondersteund bij vraagstukken rondom het bestuurlijk functioneren.

Met het ministerie van BZK zijn uiterlijk in 2025 afspraken gemaakt over het versterken van de samenwerking rondom slagkracht en democratische legitimiteit bij samenwerkingsverbanden.

Er is in uiterlijk in 2025 verkend of en hoe we de ervaringen van de UDO kunnen toepassen in Brabant.

We richten een platform voor kennisdeling en ontmoeting op ('werkplaats openbaar bestuur Brabant').

De regionale samenwerking met gemeenten en waterschappen is versterkt door middel van het organiseren van regionale ontwikkeldagen.

De samenwerkingsagenda met de VBG voor de periode 2024-2026 is ten uitvoer gebracht.

We zetten de samenwerking met BrabantStad voort.

We zetten een samenwerking met MidStad Brabant op

We maken een stimuleringsregeling bestuurs- en realisatiekracht

We onderzoeken welke indicatoren het beste inzicht geven in de realisatiekracht van Brabantse overheden.

Outputindicatoren

Alle binnengekomen verzoeken zijn in behandeling genomen.

We organiseren minimaal 4 keer per jaar een bijeenkomst.

Ieder jaar organiseren we tenminste 8 regionale omgevingsdagen samen met de regio's.

We organiseren 2 bestuurlijke ontmoetingen per jaar en geven uitvoering aan de 6 actielijnen.

We organiseren 3 bestuurlijke ontmoetingen per jaar.

We organiseren 2 bestuurlijke ontmoetingen per jaar en geven uitvoering aan de 5 actielijnen.

Democratisch bestuur

Ambitie: We versterken de democratie in Brabant door de samenleving te betrekken bij ons werk en ruimte te bieden voor de aanpak van maatschappelijke vraagstukken.

Doelstelling/outcome-indicator: In 2027 is het percentage inwoners dat tevreden is over het functioneren van de provinciale democratie toegenomen ten opzichte van 2023.

Bijna één op de vijf Brabanders is tevreden over het functioneren van de provinciale democratie (19%), bijna een kwart is (zeer) ontevreden (24%).

Bron: Burgeronderzoek Noord-Brabant 2023

Prestaties	Outputindicatoren
We onderzoeken het vertrouwen in en tevredenheid over het functioneren van het openbaar bestuur in Brabant.	Eens per 2 jaar onderzoek naar vertrouwen en tevredenheid in de overheid bij inwoners van Brabant.
We maken per participatietraject inzichtelijk wie zijn betrokken en wat de opbrengsten zijn.	Het Brabants participatieportaal is uiterlijk in 2025 in gebruik.
We gaan in gesprek met Brabanders over provinciale thema's.	We gaan minimaal 4 keer per jaar op toer in gesprek met Brabanders.
We richten een apart provinciaal jongerencommunicatiekanaal in.	Het jongerencommunicatiekanaal groeit met 500 volgers per jaar.
We voeren een pilot uit voor het betrekken van mbo-jongeren bij provinciale vraagstukken.	We voeren in 2024 en 2025 een pilot uit.
We voeren een opkomstcampagne gericht op jongeren.	De opkomst onder jongeren is in Brabant toegenomen t.o.v. de provinciale verkiezingen in 2023
We versterken bestaande democratische instrumenten.	Het gebruik van bestaande democratische instrumenten is in 2027 toegenomen t.o.v. 2023.
We stellen een participatieverordening op.	Uiterlijk 1 januari 2026 is een participatieverordening vastgesteld.
We bouwen een Brabants participatienetwerk	Minimaal 80% van alle Brabants gemeenten en waterschappen is onderdeel van het Brabants participatienetwerk.
We formuleren een afwegingskader voor ondersteuning aan maatschappelijke initiatieven	Het afwegingskader maatschappelijke initiatieven is uiterlijk 1 juli 2025 beschikbaar.
We ondersteunen maatschappelijke initiatieven op het gebied van kwaliteit openbaar bestuur	Vanaf 2025 ondersteunen we minimaal 4 maatschappelijk initiatieven per jaar.
We faciliteren een jongerenadviesplatform	We ontvangen minimaal 2 adviezen per jaar van jongeren.
We ontwikkelen een generatietoets	We voeren minimaal 1 generatietoets per jaar uit.
We organiseren jaarlijks een jongerentop	We organiseren 1 jongerentop per jaar.
We zijn betrokken bij digitale experimenten op het gebied van democratische vernieuwing.	We zijn betrokken bij minimaal 1 digitaal experiment per jaar.

Rechtmatig bestuur

Ambitie: De Brabantse overheden voeren hun wettelijke taken in medebewind structureel goed uit en geven daarmee inwoners en bedrijven het vertrouwen dat deze taken geborgd zijn en hen beschermen.

Doelstellingen/outcome-indicatoren:

- Er staat geen enkele gemeente onder preventief financieel toezicht⁶.
- Geen enkele lokale overheid wordt als 'voldoet niet' beoordeeld op de toezichtgebieden Huisvesting vergunninghouders, Informatie- en archiefbeheer en Omgevingsrecht.

⁶ Dit betreft een verplichte indicator op grond van het "Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV)".

Prestaties

We voeren jaarlijks systematisch toezicht uit op de Brabantse gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen.

We nemen klachten en meldingen van inwoners over medeoverheden in behandeling.

We organiseren jaarlijks themaonderzoeken en kennisbijeenkomsten vanuit het interbestuurlijk toezicht waarin best practices van gemeenten centraal staan.

We voeren jaarlijks dialooggesprekken met de Brabantse gemeenten en waterschappen.

We ontwikkelen een methodiek om risicogericht financieel toezicht uit te kunnen oefenen.

We ontwikkelen een methodiek om risicoprofielen op te stellen voor toezicht op informatie- en archiefbeheer.

We onderzoeken de behoeften van toezichtontvangers op aanvullende inzichten voor de doorontwikkeling van datagericht werken.

Outputindicatoren

Alle Brabantse gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen ontvangen jaarlijks een beoordeling.

Alle binnengekomen klachten en meldingen zijn in behandeling genomen of hebben een passende reactie ontvangen conform ons Klachtenschema.

We organiseren jaarlijks minimaal 1 themaonderzoek en 3 kennisbijeenkomsten.

We voeren deze bestuursperiode met alle Brabantse gemeenten en waterschappen voor ieder toezichtgebied minimaal 1 dialooggesprek.

Veilig en weerbaar bestuur

Ambitie: We dragen actief bij aan oplossingen ter vergroting van de bestuurlijke en maatschappelijke weerbaarheid in de strijd tegen de ondermijnende criminaliteit. Zo beperken we de impact hiervan op de samenleving en vergroten we de veiligheid van de Brabantse leefomgeving.

Doelstelling/outcome-indicator: In 2027 is het percentage inwoners dat vertrouwen heeft in de manier waarop de provincie wordt bestuurd toegenomen ten opzichte van 2023.

Ruim een zesde (15%) heeft vertrouwen in het provinciebestuur, een bijna even grote groep heeft (heel) weinig vertrouwen (14%).

Bron: *Burgeronderzoek Noord-Brabant 2023*

Prestaties

We verzorgen de workshop 'Samen Weerbaar' voor nieuwe medewerkers.

We organiseren bijeenkomsten over de mogelijkheden tot het transformeren of vitaliseren van niet-vitale vakantieparken.

Samen met de beide Brabantse RIEC's en de Vereniging van Brabantse Gemeenten stimuleren wij dat in 2027 minimaal 80% van de Brabantse gemeenten de aanpak van ondermijning als speerpunt noemt in haar gemeentelijke veiligheidsbeleid

Samen met de Brabantse RIEC's en gemeenten evalueren we de Brabantse Norm Weerbare Overheid.

We werken het vervolg van Brabant Onder De Radar uit in een nieuw concept.

De Riskfactory Midden- en West-Brabant wordt voortgezet en een Riskfactory in de veiligheidsregio's Brabant-Noord en Brabant-Zuidoost is verkend.

We dragen bij aan het SSiB netwerk door de inzet van 15 groene BOA's mogelijk te maken.

We doorlopen een pilot 'Versterken informatiepositie' op het thema buitengebied om de mogelijkheden tot handhaving te vergroten.

We stellen informatie beschikbaar uit het dashboard 'risico-taxatietool ondermijning bedrijventerreinen' en voeren toelichtende gesprekken.

We verlenen met inzet van rijks gelden subsidies aan gedupeerden van drugsafvaldumpingen op particulier terrein via Bij12.

We verlengen ons partnerschap in de bijzondere leerstoel Datascience en Ondermijning bij JADS.

Outputindicatoren

We organiseren jaarlijks minimaal 8 workshops.

We organiseren jaarlijks minimaal 6 bijeenkomsten.

Het aantal bezoekers van de Risk Factory ligt aan het einde van de bestuursperiode op minimaal 7.500.

We stellen jaarlijks de informatie aan 4 tot 8 gemeenten beschikbaar.

6.3 Risicobeheersing

De uitvoering van de agenda kent onzekerheden, risico's en ook kansen. Een aantal ervan hebben we in beeld, en toch kunnen en zullen zich tijdens de uitvoering onverwachte risico's en kansen voordoen. Op veel van de thema's die spelen binnen deze uitvoeringsagenda heeft de provincie slechts een beperkte invloed, denk bijvoorbeeld aan het vertrouwen in instituties en elkaar of de bekostiging van de medeoverheden. Desondanks proberen we zo goed mogelijk voorbereid te zijn en maatregelen te treffen.

Afhankelijk van Rijk bij nakomen interbestuurlijke verhoudingen

De [Code Interbestuurlijke Verhoudingen](#) van de gemeenten, provincies, de waterschappen en het Rijk (januari 2023) legt vast hoe overheden samenwerken. Bijvoorbeeld: als er op Europees niveau beleid wordt ontwikkeld dat effect heeft op gemeenten, is de afspraak dat de Rijksoverheid de gemeenten daarbij betreft. De code is, meer dan in het verleden, gericht op samenwerking bij het oplossen van maatschappelijke uitdagingen. Waarbij elke overheidslaag bijdraagt waar dat nodig is. Uiteraard moeten de afspraken uit de code wel worden nagekomen. Zo is de afspraak dat bij nieuwe taken vanuit het uitgangspunt 'decentraal wat kan, centraal wat moet' overlegd zal worden waar een taak het beste belegd kan worden. De vraag is of de afspraken uit de Code daadwerkelijk gevolgd worden. Wij zijn en blijven in goed contact met het Rijk, in het bijzonder met het 'moederdepartement' BZK om hier aandacht op te blijven vestigen.

Financieel risico, gemeentefonds en provinciefonds

Ondanks de gemaakte afspraken in de code (een toereikende bekostiging voor het takenpakket in medebewind via een passende uitkeringsvorm) is het in de praktijk zo dat sommige gedecentraliseerde medebewindstaken aan gemeenten en provincies worden toebedeeld zonder voldoende middelen. Dit raakt de bestuurs- en realisatiekracht van de lokale overheden direct. Het blijft zaak dat de decentrale overheden voldoende middelen ter beschikking hebben voor het uitvoeren van Rijksbeleid aangezien dit anders ten koste gaat van taken die gemeenten en provincies autonoom uitvoeren. Op dit punt trekken de provincies gezamenlijk op in IPO-verband, waarbij samen met VNG het belang van passende, voorspelbare en eenvoudige financiering onder de aandacht wordt gebracht. In aanvulling daarop werkt de provincie samen met de VBG om de specifieke Brabantse situatie in Den Haag voor het voetlicht te brengen.

Gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen zelf verantwoordelijk

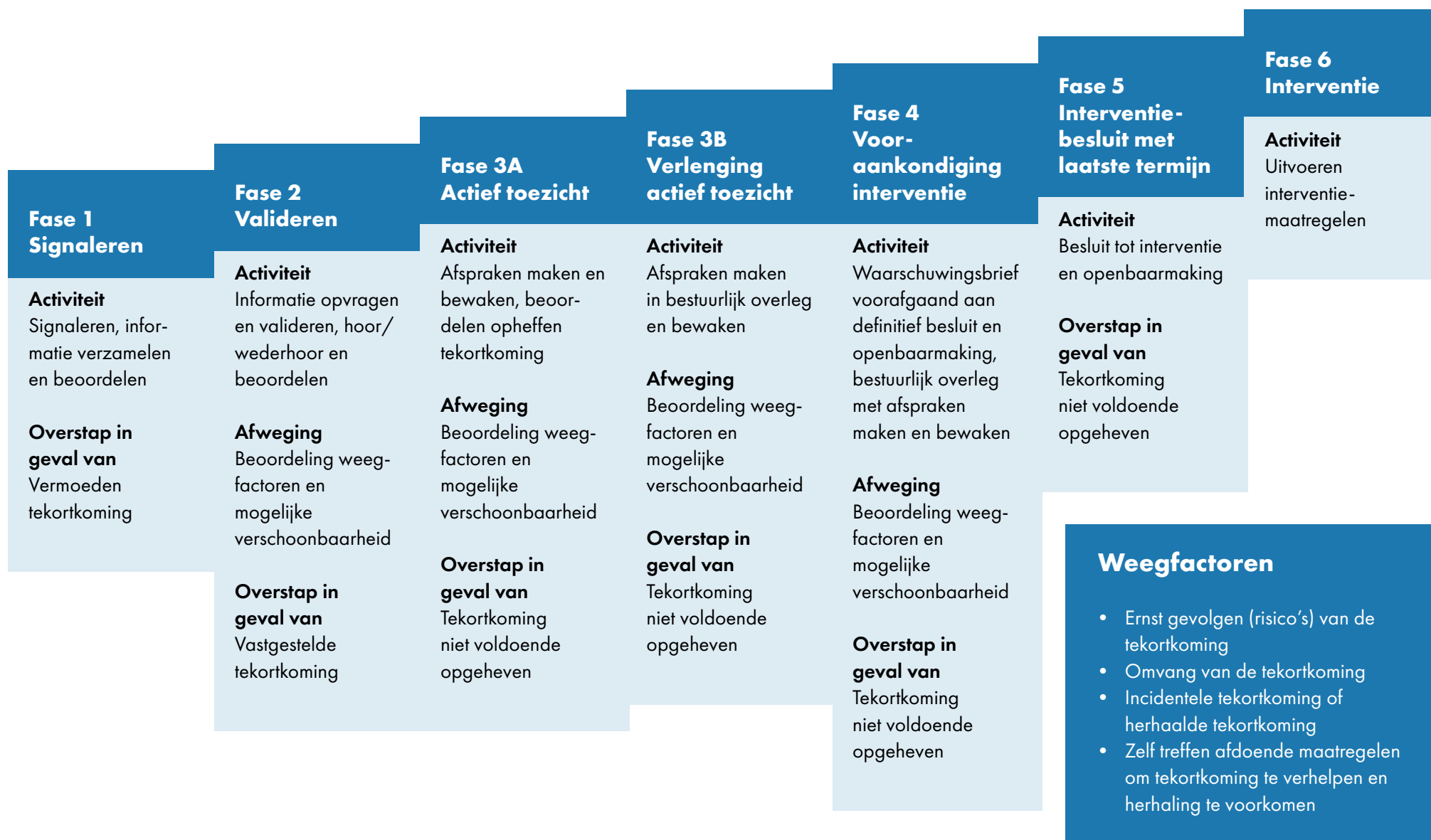
Gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen zijn in eerste aanleg zelf verantwoordelijk voor hun eigen functioneren. De inzet van de provincie is toegevoegde waarde te leveren bij het realiseren van gezamenlijk doelen, bijvoorbeeld door gemeenten of andere partners te ondersteunen, adviseren, faciliteren of stimuleren. Voor het uitvoeren van de activiteiten uit deze uitvoeringsagenda zijn we als provincie (mede) afhankelijk van de ambities die de medeoverheden op het thema toekomstbestendig bestuur hebben. Dat maakt de realisatie van ambities en doelen uit deze uitvoeringsagenda complex. Door in te zetten op kennisdeling en netwerkvorming proberen we bij te dragen aan het borgen en versterken van de gezamenlijke bestuurs- en realisatiekracht in Brabant.

Bijlagen

Bijlage 1: Interventieproces Interbestuurlijk toezicht Provincie Noord-Brabant

[Terug naar tekst](#)

Bijlage 2: Proces klachten en meldingen

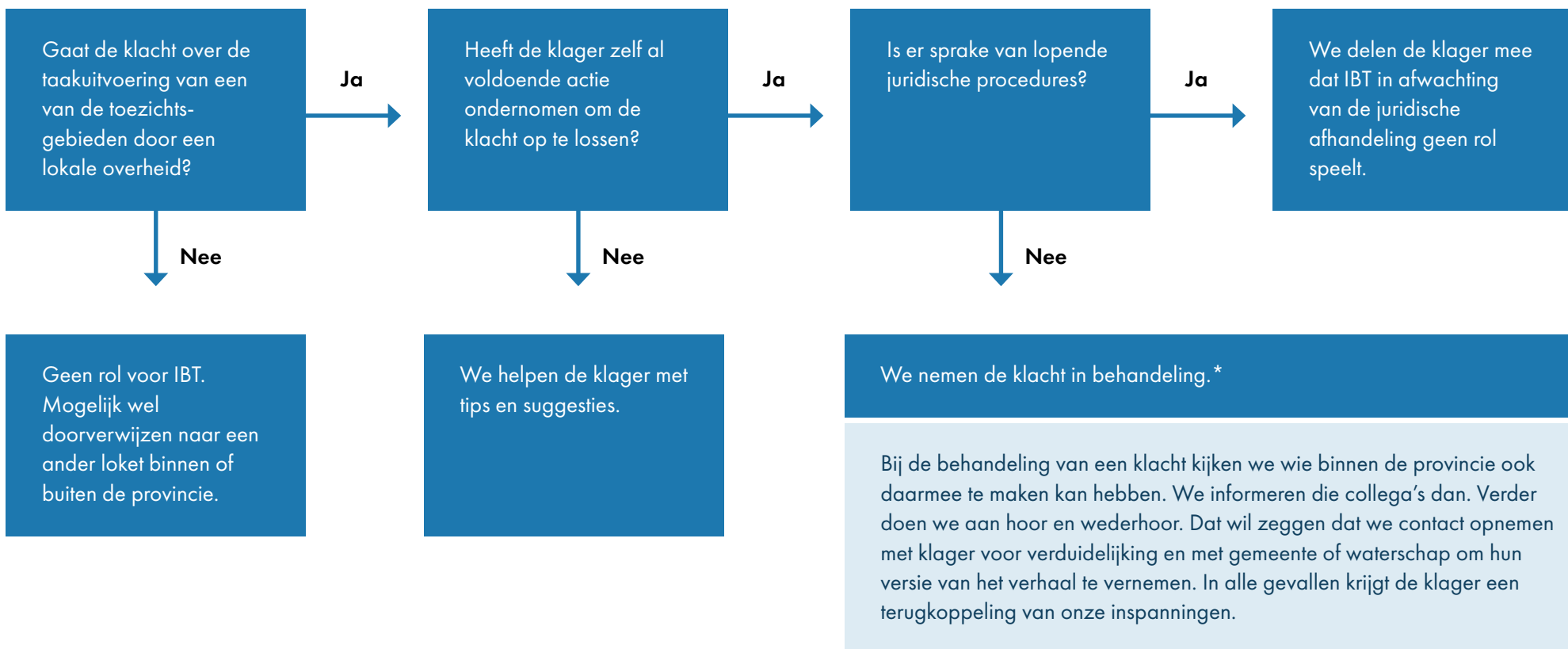
[Terug naar tekst](#)

Onderdeel van onze wettelijke rol als interbestuurlijk toezichthouder is het behandelen van klachten en meldingen over de uitvoering van de wettelijke medebewindstaken door de lokale overheden. Wij hanteren de volgende werkwijze:

Toelichting klachten en meldingen

Onderdeel van onze wettelijke rol als interbestuurlijk toezichthouder is het behandelen van klachten en signalen over de uitvoering van de wettelijke medebewindstaken door de lokale overheden. We passen daarbij mediation-vaardigheden toe en stimuleren de zelfredzaamheid van burgers en bedrijven door het

aanreiken van opties waarvan men zelf gebruik van kan maken. Voorbeelden daarvan zijn het aangaan van 'het goede gesprek', het informeren van de gemeenteraad of het indienen van een handhavingsverzoek bij overtredingen. Op basis van ervaringen uit voorgaande jaren houden we in de periode van deze uitvoeringsagenda rekening met een twintigtal klachten per jaar.

*Voor het toezichtgebied Omgevingsrecht geldt dat we prioriteit leggen bij klachten die gaan over gevaar voor veiligheid of volksgezondheid of gevaar voor onomkeerbare schade.

Bijlage 3: Beoordelingscriteria Financieel toezicht

[Terug naar tekst](#)

Beoordelingscriteria Financieel toezicht		
Beoordeling	Criteria	Toezichtintensiteit
Voldoet	<p>Uit het risicogerichte onderzoek blijkt dat de begroting en jaarrekening</p> <ul style="list-style-type: none">• tijdig zijn ingezonden en• de begroting (begrotingsjaar) structureel en reëel in evenwicht is, of• het aannemelijk is dat uiterlijk in de laatste jaarschijf van de meerjarenraming het structureel en reëel evenwicht tot stand zal worden gebracht.	<ul style="list-style-type: none">• Waardering voor het behaalde resultaat. <p>De gemeenteraad, met kopie aan het college, ontvangt een begrotingsbrief met de mededeling over de vorm van toezicht (repressief), eventueel inclusief inhoudelijke opmerkingen over het begrotingsonderzoek. Het contact beperkt zich tot het regulier ambtelijk contact.</p>
Voldoet niet	<p>Uit het risicogerichte onderzoek blijkt dat</p> <ul style="list-style-type: none">• de begroting of jaarrekening niet tijdig is ingezonden, of• de begroting (begrotingsjaar) niet structureel en reëel in evenwicht is en• het niet aannemelijk is dat uiterlijk in de laatste jaarschijf van de meerjarenraming het structureel en reëel evenwicht tot stand zal worden gebracht.	<p>De gemeenteraad, met kopie aan het college, ontvangt een begrotingsbrief met de mededeling dat de gemeente onder preventief toezicht staat. In deze brief staan inhoudelijke opmerkingen over het begrotingsonderzoek en de reden van het preventief toezicht. Dit betekent dat:</p> <ul style="list-style-type: none">• de begroting goedkeuring vergt;• er een verdiepingsonderzoek wordt uitgevoerd naar de financiële problematiek;• er intensief contact zal zijn;• begrotingswijzigingen ter goedkeuring moeten worden ingezonden.

Bijlage 4: Beoordelingscriteria Huisvesting vergunninghouders

[Terug naar tekst](#)

Beoordelingscriteria Huisvesting vergunninghouders			
Beoordeling	Criteria	Interventietrede	Toezichtintensiteit
Voldoet	De gemeente realiseert op de peildatum van 1 januari en 1 juli 100% of meer van haar taakstelling in het voorgaande kalenderjaar en er is geen sprake van achterstanden.	Trede 1	<ul style="list-style-type: none"> • Waardering voor het behaalde resultaat.
Voldoet gedeeltelijk	De gemeente heeft 1 maand na de wettelijke peildatum zijn taakstelling gehaald.	Laatste van toepassing zijnde trede blijft in stand.	<ul style="list-style-type: none"> • Ambtelijk contact.
Voldoet niet, doch verschoonbaar	De gemeente heeft haar taakstelling niet gehaald maar om verschoonbare, niet verwijtbare redenen. Óf Als de gemeente afspraken over gespreid inhalen van de achterstand nakomt.	Laatste van toepassing zijnde trede blijft in stand.	<ul style="list-style-type: none"> • Ambtelijk contact. • De laatste beoordeling wordt gehandhaafd tot het moment dat de verschoonbare redenen zijn opgeheven.
Voldoet niet	De gemeente heeft op de peildatum of 1 maand na de peildatum haar taakstelling niet gehaald.	Trede 2	<ul style="list-style-type: none"> • Achterstand ≤ 33%: ambtelijk contact met een korte 'stand-van-zaken-rapportage' (vóór 1 april/1 oktober). • Achterstand > 33%: ambtelijk contact en een plan van aanpak. • Schriftelijke vastlegging van de afspraken.
Actief toezicht	'Voldoet niet' op de peildatum van 1 juli en 1 januari bij onvoldoende resultaat in trede 2.	Geen vooruitgang 2: trede 3a Geen vooruitgang 3(a): trede 3b	<ul style="list-style-type: none"> • Geactualiseerd plan van aanpak binnen 6 weken indienen. • Ten minste 1 ambtelijk actieftoezicht-gesprek over de tekortkomingen. • Schriftelijke vastlegging van de afspraken. <p>Indien de ambtelijk gemaakte afspraken niet worden nagekomen, vindt er bestuurlijke interventie plaats.</p>

Bijlage 5: Beoordelingscriteria Informatie- en archiefbeheer

[Terug naar tekst](#)

Beoordelingscriteria Informatie- en archiefbeheer			
Beoordeling	Criteria	Interventietrede	Toezichtintensiteit
Voldoet	<p>Het college dan wel het dagelijks bestuur brengt een jaarverslag of voortgangsrapportage uit aan de gemeenteraad of het algemeen bestuur en Gedeputeerde Staten heeft deze stukken uiterlijk op 15 juli ontvangen.</p> <p>Het verslag gaat gepaard met een SMART uitgewerkt verbeterplan waarin de aanbevelingen van de archivaris en gesignaleerde knelpunten zijn opgenomen.</p> <p>De kwaliteit van de informatiehuishouding voldoet overwegend aan de uitgangspunten van goede, geordende en toegankelijke staat.</p>	Trede 1	<p>Waardering voor het behaalde resultaat.</p> <p>Verzoek om aandacht voor eventuele tekortkomingen</p>
Voldoet gedeeltelijk	<p>Het college dan wel het dagelijks bestuur brengt een jaarverslag of voortgangsrapportage uit aan de gemeenteraad of het algemeen bestuur en Gedeputeerde Staten heeft deze stukken uiterlijk op 15 juli ontvangen.</p> <p>Het bijgevoegde verbeterplan is niet zodanig SMART beschreven dat de benodigde acties of beoogde planning voldoende in beeld zijn. Of de kwaliteit van de informatiehuishouding voldoet op onderdelen niet aan de uitgangspunten van goede, geordende en toegankelijke staat.</p> <p>Het college dan wel het dagelijks bestuur wordt verzocht om de verbetermaatregelen nader uit te werken en te delen met IBT/IA.</p> <p>Tevens vindt er in aanloop naar de volgende systematische toezichtronde minimaal 1 voortgangsgesprek plaats tussen IBT en de toezichtontvanger. Deze gesprekken zijn erop gericht om bij de volgende toezichtronde een 'voldoet' te behalen.</p>	Trede 2/3a	<p>Waarschuwing actief toezicht. Ambtelijk contact over de tekortkomingen, inclusief schriftelijke vastlegging van de afspraken.</p>
Voldoet niet	<p>Vóór 15 juli is geen verslag met verbeterplan uitgebracht aan de raad of het algemeen bestuur.</p> <p>Of: de raad of het algemeen bestuur heeft het verslag niet behandeld.</p> <p>Of: Gedeputeerde Staten heeft de stukken, behorende bij het informatie-arrangement niet ontvangen.</p> <p>Of: de kwaliteit van de informatiehuishouding benadert niet de goede, geordende en toegankelijke staat.</p> <p>Wij verzoeken het college of dagelijks bestuur om voor het volgende systematische toezicht een verslag over het voorgaande jaar, inclusief een SMART uitgewerkt verbeterplan op te leveren.</p> <p>Of: In de aanloop naar de volgende systematische toezichtronde vindt er minimaal één ambtelijk toezichtgesprek plaats tussen IBT en de toezichtontvanger.</p> <p>Dit gesprek is erop gericht om bij de volgende toezichtronde weer een 'voldoet' te behalen.</p>	Trede 3a/3b	<p>Plaatsing onder actief toezicht. Ambtelijk en eventueel bestuurlijk contact over de tekortkomingen, inclusief schriftelijke vastlegging van de afspraken.</p>
Actief toezicht	Bij voldoet niet of bij drie keer voldoet gedeeltelijk		

Bijlage 6: Beoordelingscriteria Omgevingsrecht

[Terug naar tekst](#)

Beoordelingscriteria Omgevingsrecht			
Beoordeling	Criteria	Interventietrede	Toezichtintensiteit
Voldoet	De medebewindtaken / wettelijk verplichte VTH-documenten voldoen (d.w.z. 80% of meer) aan de eisen en zijn tijdig vastgesteld.	Trede 1	Waardering voor het behaalde resultaat. Verzoek om aandacht voor evt. tekortkomingen
Voldoet gedeeltelijk	De medebewindtaken / wettelijk verplichte VTH-documenten voldoen grotendeels (d.w.z. tussen 60% en 80%) aan de eisen en 1 of meer van die documenten zijn niet later dan 1 maand te laat vastgesteld.	Trede 2	Waarschuwing actief toezicht. Ambtelijk contact over de tekortkomingen, inclusief schriftelijke vastlegging van de afspraken.
Voldoet niet	De medebewindtaken / wettelijk verplichte VTH-documenten voldoen niet (d.w.z. minder dan 60%) aan de eisen en 1 of meer van die documenten zijn meer dan 1 maand te laat vastgesteld.	Trede 3 e.v.	Plaatsing onder actief toezicht. Ambtelijk en eventueel bestuurlijk contact over de tekortkomingen, inclusief schriftelijke vastlegging van de afspraken.

Bijlage 7: Planning Activiteiten

[Terug naar tekst](#)

		2024	1e helft 2025	2e helft 2025	1e helft 2026	2e helft 2026	1e helft 2027	2e helft 2027
Slagvaardig bestuur	Wettelijke taken Wet arhi							
	Ontheffing verboden handelingen							
	Geschilbeslechting Wgr							
	Ondersteuning bestuurlijk functioneren							
	Impuls datagedreven werken							
	Samenwerking ministerie van BZK							
	Werkplaats openbaar bestuur Brabant							
	Ontwikkeldagen transformeren naar omgevingsdagen							
	Samenwerkingsagenda VBG							
	Samenwerkingsagenda MidStad Brabant							
	Stedelijke agenda BrabantStad							
	Stimuleringsregeling bestuurs- en realisatiekracht							
	Democratisch bestuur	Onderzoek vertrouwen in de overheid						
Resultaten participatie ontsluiten								
Toer-de-Brabant								
Jongerencommunicatie								
Provinciehuisbezoeken								
Opkomstcampagne jongeren								

	2024	1e helft 2025	2e helft 2025	1e helft 2026	2e helft 2026	1e helft 2027	2e helft 2027
Versterken bestaande democratische instrumenten							
Versterken participatie in de organisatie							
Participatieverordening							
Structurele participatie ruimte/ leefomgeving							
Brabants participatienetwerk							
Afwegingskader maatschappelijke initiatieven							
Ondersteuning maatschappelijke initiatieven							
Jongerenadviesplatform							
Generatietoets							
Jongeren top							
Digitale experimenten							
Rechtmatig bestuur Systematisch toezicht							
Klankbordgroep IBT							
Themaonderzoeken							
Dialogogesprekken							
Kennisbijeenkomsten							
Methodiekontwikkeling risicoprofiel gemeenten							
Ontwikkeling datagedreven toezichtmethoden							

		2024	1e helft 2025	2e helft 2025	1e helft 2026	2e helft 2026	1e helft 2027	2e helft 2027
Veilig en weerbaar bestuur	Samenwerking RIEC's Oost-Brabant en Zeeland-West-Br.							
	Actualisatie Brabantse norm weerbare overheid							
	Uitvoering Brabantse norm weerbare overheid							
	Div. activiteiten vergroten weerbaarheid medewerkers provincie							
	Geactualiseerde e-learning weerbare organisatie gemeenten							
	Onderzoek vergroting toepassing Wet Bibob							
	Organisatie sessies met politieke ambtsdragers							
	Uitwerking operationeel concept Brabant onder de Radar							
	Verkenning behoefte aan Riskfactory in Oost-Brabant							
	Div. activiteiten/inzet vitaliseren vakantieparken							
	Samenwerking SSiB; schoner, groener, veiliger buitengebied							
	Vergroten weerbaarheid in het buitengebied							
	Inzet risicotaxatietool ondermijning bedrijventerreinen							
	Subsidiëring opruimen drugsafvaldumpingen							
	Partnerschap in bijzondere leerstoel ondermijningsstudies							

Colofon

Redactie Programma Kwaliteit openbaar bestuur

Fotografie Provincie Noord-Brabant

Vormgeving Kris Kras Communicatie

Vastgesteld Provincie Noord-Brabant, november 2024